

ŚWIĘTA MARYJNE U RÓŻNYCH NARODÓW (1914—1960)

W propriach diecezjalnych i zakonnych, w dyrektoriatrach zakonów, które dają krótkie notatki o świętach partykularnych dla klasztorów rozsianych w różnych częściach świata, znalazłem około 120 różnych świąt maryjnych. W niniejszym studium liturgiczno-mariologicznym podaję tylko katalog świąt maryjnych, związanych z pewnymi krajami, a pomijam święta maryjne zakonne. Powiązanie święta maryjnego z danym krajem może być potrójne. Albo święto maryjne jest ustanowione specjalnie dla tego narodu; albo ma związek z sanktuarium maryjnym w tym kraju, albo to jest święto pochodzące z innego kraju, ale przez Stolicę Apostolską wyznaczone temu krajowi jako święto patronalne.

Niektóre narody nie miały dotąd specjalnych świąt maryjnych. W bardzo bogatym proprium irlandzkim, czy angielskim, nie można było dotąd znaleźć partykularnego święta maryjnego. Włochy i Francja posiadają bardzo dużo specjalnych świąt maryjnych. Aby ustalić pełny katalog świąt maryjnych potrzeba zbadać propria wszystkich diecezji włoskich i francuskich. Niniejszy katalog świąt maryjnych nie jest kompletny, ale i z niego można odczuć pieśń Maryi: „Błogosławioną zwac mnie będą wszystkie narody”. (Łk 1, 48).

ŚWIĘTA MARYJNE NARODU POLSKIEGO

ŚWIĘTO NMP KRÓLOWEJ POLSKI — 3 maja — *BMV Reginae Poloniae* — w całej Polsce do 1962 r. — 2 klasy, od 1963 r. — 1 klasy.

Król Jan Kazimierz ślubował we Lwowie, 1 kwietnia 1656 r., że w Polsce będzie specjalne święto Królowej Polski. Ślub ten został spełniony dopiero w XX wieku. We Lwowie powstało Bractwo Królowej Polski, które miało praktykę w 1 niedzielę maja czcić opiekę Maryi nad Polską. Usankcjonował tę praktykę św. Pius X, który w 1909 r. ustanowił liturgiczne święto Królowej Polski na niedzielę pierwszą maja, dla diecezji lwowskiej i przemyskiej, jako święto 1 klasy z oktawą.

Oficjum na święto Królowej Polski było z komunалу świąt MB., a w 6 lekcji czytano modlitwę św. Augustyna, która się kończyła modlitwą Polaków: „Przyjmij hołd sług twoich, którzy w tym kraju miesz-

kają, którzy w licznych i wielkich niebezpieczeństwach Twojej, o Maryjo, opieki doznali. I na podziękowanie za dobrodziejstwa Twoje od Piusa Dziesiątego otrzymali święto pod tytułem Królowej Polski, aby Ciebie, Strażniczkę wierną, poznali, wzywali i czcili”.

W 1914 r. przeniesiono to święto z 1 niedz. maja, na dzień 2 maja.¹ W 1925 r. Pius XI rozciągnął to święto na wszystkie diecezje polskie i wyznaczył temu świętu dzień 3 maja, który już od dawna był świętem narodowym, w którym była obchodzona rocznica Konstytucji 3 Maja. W 1930 r. 15 stycznia Stolica Apostolska aprobowwała dla święta Królowej Polski własne oficjum *Benedicta es tu* i własną Mszę *Gaudeamus*. Oficjum to nie jest zbyt oryginalne. Hymn do Laudesów jest wzięty z oficjum Wspomożycielki Wiernych, tylko jest krótszy o jedną zwrotkę. We Mszy o Królowej Polski nie umieszczono wariantów do Mszy wotywnych.²

W proprium polskim z 1938 r. podano notatkę, że święto Królowej Polski jest świętem 1 kl. z oktawą w trzech diecezjach: częstochowskiej, lwowskiej i przemyskiej, w innych diecezjach jest — 2 kl. W czasie ostatniej wojny dla wrogiej cenzury ukrywano to święto w rubrycelach, drukując pod 3 maja tylko *Festum BMV*, bez *Reginae Poloniae*.

Po 1945 r. święto Królowej Polski stopniowo rozszerzało się na diecezje Ziem Odzyskanych. Dla diecezji warmińskiej są 2 dekrety w sprawie święta Królowej Polski. Pierwszy Prymasa Polski Kard. Hlonda z dn. 28. III. 1946 r., który powołując się na swe nadzwyczajne uprawnienia, zarządza w diecezji warmińskiej święto Królowej Polski na 3 lata. Drugi to dekret SRC z dn. 15. X. 1949 r. wprowadzający, bez żadnych ograniczeń, na zawsze, w diecezji warmińskiej święto NMP. Królowej Polski.³

W czasie Wielkiej Nowenny powstały Soboty Królowej Polski. Wieczorem w każdą sobotę wolno odprawiać wotywę ze święta Królowej Polski, jako wotywę 2 klasy. Stosownie do rubryk w wotywach o Królowej Polski trzeba zamienić antyfonę na introit. Zamiast *Gaudeamus*, który treścią do wotywy nie pasuje, trzeba wziąć introit z komunału świąt MB. *Salve, sancta Parens*, z tegoż komunału trzeba również wziąć, poza czasem wielkanocnym, graduał, z alelujnym werselem, względnie z traktusem.

Dekretem SRC z dn. 31. VIII. 1962 r. Stolica Apostolska ogłosiła, że Polska ma 3 głównych patronów: NMP. Królowę Polski, św. Wojciecha

¹ Officia propria Archidioecesis Leopoliensis Rit. Lat., Ratisbona, 1917, s. 15: Die 2 maji Beatissimae M. V. Reginae Regni Poloniae, Patronae principalis Archidioeceseos, duplex I cl. cum octava, Officia propria dioecesis Premisliensis Rit. Lat. Ratisbona, 1916, pars verna, s. 23: Die 2 maji BMV. Reginae Poloniae.

² (Folium separatum Breviarii) Die 3 Maji BMV. Reginae Poloniae, duplex II classis, Katowicis, 1930, s. 12, z dekretem SRC. z dn. 15. I. 1930. (Folium separatum Missalis) Die 3 Maji BMV Reginae Poloniae, Tornaci, 1930, z aprobatą diecezji katowickiej.

³ Warm. WD II (1946), nr 2, s. 21; V (1949), nr 6, s. 1.

i św. Stanisława. I odtąd święto 3 maja w całej Polsce, jako święto Patronalne, jest świętem 1 klasy.⁴ Dopiero od 1962 r. święto Królowej Polski nabrało pełnego swego wyrazu.

ŚWIĘTO NMP CZĘSTOCHOWSKIEJ — 26 sierpnia — *BMV Claromontanae seu Częstochoviensis* — obecnie w całej Polsce 1 klasy.

Święto NMP Częstochowskiej zatwierdził dla diecezji wrocławskiej, w obrębie której była wtedy Częstochowa, św. Pius X, w 1904 r. na pierwszą środę po św. Bartłomieju, gdyż według tradycji, w tym dniu obraz cudowny w 1382 r. na Jasnej Górze umieszczony został.¹ W 1382 r. Wielkanoc była 6 kwietnia, więc w owym roku środa po św. Bartłomieju była 27 sierpnia. Wkrótce to święto przeszło na inne diecezje. *Proprium* polskie mszalne, bez daty i miejsca wydania, ale wydane przed 1914 r., wylicza diecezje, w których było święto NMP Częstochowskiej: W diecezji wrocławskiej święto NMP Częstochowskiej było w niedzielę po 24 sierpnia, w krakowskiej — w niedzielę po oktawie Wniebowzięcia, w diec. warszawskiej i płockiej we środę po św. Bartłomieju. Kartka drukowana do brewiarza w 1909 r. podaje, że oficjum na święto jest z Wniebowzięcia, z lekcją 6-tą historyczną, na końcu której jest wzmianka, że to święto ustanowił św. Pius X.²

Przy reformie kalendarzy diecezjalnych w 1914 r., kiedy na pewien czas rozpadł się patronał polski, bo każda diecezja osobno wydała swoje *proprium*, święto NMP. Częstochowskiej zostało w diecezji wrocławskiej, jako święto 2 klasy,³ w diecezji krakowskiej⁴ i gnieźnieńsko-poznańskiej, jako święto 3 klasy.⁵ Jak poprzednio tak i w tych *propriach* wskazano, że oficjum ma być z Wniebowzięcia, tylko była 6 lekcja historyczna, znana już z 1909 r.

Pius XI aprobował w 1935 r. własne oficjum na święto NMP Częst. „*Ego mater pulchrae dilectionis*” i własną Mszę „*Fundamenta ejus*” które stały się ozdobą patronału polskiego.⁶ Paulini, przy okazji zatwierdzenia

⁴ Warm. WD. XVIII (1963), nr 4, s. 4.

¹ *Missae propriae Poloniae et Sueciae*, Ratisbona, 1909. Przy notatce o Mszy na święto NMP. Częstochowskiej jest wzmianka, że to święto jest z dekretu SRC. z dn. 12. IV. 1904. O. Jędrzejewski A.: Jasna Góra. Historia klasztoru i obrazu MB. Częstochowskiej. Częstochowa 1946, na str. 235 podaje, że święto wprowadzone zostało w 1906 r.

² (*Folium separatum Breviarii*): In Sollemnitate BMV. Claromontanae, Tornaci, 1909, 2 strony.

³ *Proprium Officiorum pro clero Regni Poloniae Provinciae Varsaviensis, Ratisbonae*, s. a. (po 1914, przed 1925), pars aest. str. 35.

⁴ *Proprium officiorum pro clero dioecesis Cracoviensis S. Sedi Apostolicae immediate subjectae*, Ratisbona, 1915, pars aest. str. 41—44.

⁵ *Officia propria dioecesium Gnesnensis et Posnaniensis*, Ratisbona, 1916, pars aest. str. 24—27.

⁶ *Proprium Officiorum pro clero Poloniae*, Ratisbona, 1938, pars aest. s. 121—136: oficjum „*Ego mater*” na święto NMP. Częstochowskiej. Identyczne oficjum

własnego oficjum na święto NMP Częst., na to święto opracowali piękne elogium do dodatku *Martyrologium*: „Święto NMP Jasnogórskiej, której obraz czczony, według podania, miał być namalowany przez św. Łukasza, a który na Jasnej Górze został umieszczony przez księcia Władysława w 1382 r. i odtąd zostaje pod opieką naszego zakonu i przez nas jest czczony najpobożniej, jako obraz naszej Patronki i Opiekunki. Jej święto, ustanowione przez Piusa X, Pius XI podniósł do klasy 1 i w całym naszym zakonie pozwolił odprawiać z własnym oficjum i własną Mszą”.⁷ Z elogium paulińskiego można wnioskować, że paulini obchodzą święto NMP. Częst. wszędzie, gdzie są ich klasztory, a więc i na Węgrzech i w Ameryce. W powyższym elogium wzmiankuje się o 2 papieżach, którzy przyczynili się do święta NMP. Częst., natomiast w lekcjach obecnych 2 nokturnu, na końcu lekcji 6 wpisano tylko imię Piusa XI, który aprobował własne oficjum na święto Jasnogórskiej, a pominięto imię św. Piusa X, który ustanowił to święto.

W proprium polskim, z aprobatą arcyb. Nowowiejskiego, z 1938 r. są wyliczone diecezje polskie, które przyjęły do 1938 r. święto NMP Częstochowskiej. Było to święto w 14 diecezjach polskich, o 3 różnych klasach. Jako I klasy było to święto w 3 diecezjach: Gnieźnieńskiej, Poznańskiej i Częstochowskiej (w mieście Częstochowie z oktavą). Jako 2 klasy — w diec. Włocławskiej, jako 3 klasy (dxm.) w 10 diecezjach. Nie było święta NMP Częstochowskiej w 7 diecezjach polskich: w Chełmińskiej, Wileńskiej, Tarnowskiej, Łuckiej, Lwowskiej, Przemyskiej i Katowickiej. Ten zasięg święta NMP Częstochowskiej uwydatniony w proprium polskim w 1938 r. przetrwał prawnie do 1956 r. z tym zaznaczeniem, że w Roku Maryjnym 1954 święto NMP Częstochowskiej rozciągnięto na diecezję chełmińską.

W 1956 r. po wielkich uroczystościach 300-lecia ślubów kazimierzowych, obchodzonych w Częstochowie, Stolica Apostolska, dekretem SRC z dn. 26 października, podniosła święto NMP Częstochowskiej do świąt 1 klasy i rozciągnęła to święto na wszystkie diecezje polskie, łącznie z diecezjami Ziemi Odzyskanych.⁸ W nowym kalendarzu liturgicznym

znajduje się w proprium paulińskim: *Festa nec non Officia propria Sanctorum Patronorum Ordinis S. Pauli I Eremitae*, Roma 1938, s. 113—136; *Missae propriae diecesium Poloniae, Ratisbona*, 1941, s. 26: „*Fundamenta eius*” własna Msza NMP. Częstochowskiej.

⁷ Appendix ad *Matrylogium Romanum in qua exhibentur Patroni Ordinis S. Pauli I Eremitae*, Roma 1938, s. 11, Die 26. VIII: „*Festum BMV. Claromontanae, cuius Imago veneranda a sancto Luca depicta fuisse traditur; et quae in Claro Monte, anno post Nativitatem Domini 1382, a Ladislao Principe collocata abhinc sub tutela Ordinis nostri manet et a nobis ut Patrona et Protectrix sanctissima pie colitur. Ejus festum a Pio Decimo Pontifice Maximo institutum, Pius Papa Undecimus ad ritum primae classis cum Octava evexit ac in toto Ordine nostro celebrari indulsit, Officio et Missa propriis.*”

polskim, aprobowanym przez Stolicę Apostolską 18 grudnia 1963 r. święto NMP Częstochowskiej zostało świętem 1 klasy.⁹

Msza własna święta *Fundamenta eius* bardzo się rozpowszechniła w całej Polsce w latach Wielkiej Nowenny. Z polecenia X. Prymasa była wotywa o NMP. Częstochowskiej odprawiana: 1) Na rozpoczęcie każdego nowego roku nowenny — w 1 niedzielę maja; 2) Jako wotywa 1 klasy w czasie peregrynacji obrazu MB. Jasnogórskiej, w kościele tym, do którego ten obraz przybył; 3) Jako wotywa 1 klasy — w czasie czuwania soborowego. W Sanktuarium Jasnogórskim w zakrystii jest wywieszony dekret Prymasa z pozwoleniem na odprawianie Mszy wotywnej o NMP Częstochowskiej *Fundamenta eius*. Ta wotywa jako wotywa 1 kl. odprawia się prawie codziennie przed cudownym obrazem jako Msza główna. Jako wotywa 2 klasy jest odprawiana przez kapłanów pielgrzymów nie tylko w kaplicy lecz też i w Bazylice Jasnogórskiej. Jako 3 klasy odprawiają miejscowi kapłani przed cudownym obrazem Jasnogórskim.

Z wprowadzeniem święta NMP. Częstochowskiej rozpoczął się w sposób przedziwny rozrost kultu Naszej Pani Jasnogórskiej.

ŚWIĘTO NMP OSTROBRAMSKIEJ — 16 listopada — *BMV. Matris Misericordiae ad Portam Acialem Vilnae* — do 1962 r. wszędzie 2 klasy.

To święto jest związane z obrazem MB, który znajduje się w Wilnie, w kaplicy zbudowanej na bramie, która pozostała po murach obronnych, otaczających ongiś Wilno. Kaplica ostrobramska przylega do kościoła św. Teresy i do klasztoru OO. Karmelitów Bosych, którzy byli stróżami obrazu NMP Ostrobramskiej przez lat 218 (od 1626 do 1844) i którzy wrócili do Ostrej Bramy w 1936 r. Obraz NMP Ostrobramskiej jest ukończony w 1927 r.¹

Święto NMP Ostrobramskiej ustanowił św. Pius X w 1914 roku dla diecezji wileńskiej.² W 1926 r. święto rozszerzyło się na diecezję pińską, w 1947 r. na diecezję łomżyńską, w 1963 r. na diecezję warmińską. Karmelici Bosi mają je od 1946 r. w swojej prowincji polskiej.

Oficjum własne na święto NMP Ostrobramskiej i Mszę własną ułożył

⁹ Dekret SRC z dn. 26. X. 1956 r. o podniesieniu święta NMP. Częst. do 1 klasy i rozciągnięciu tego święta na całą Polskę, wydrukowany w *Warm. Wiad. Diec.* XI (1956), nr 4, s. 4: „Dioecesium Poloniae-Sacra Rituum Congregatio, vigore facultatum sibi a Ss.mo Domino Nostro Pio Papa XII specialiter tributarum, attentis peculiaribus expositis adiunctis, benigne annuit pro gratia iuxta preces, et festum BMV. Claromontanae in posterum ritu duplici 1 classis in universa Polonia recolendum indulsit...”

⁹ Maszynopis: Calendarium perpetuum in usum dioecesium Poloniae a SRC. appr. 18. XII. 1963, s. 33.

¹ Sieczka T.: Kult obrazu NMP. Ostrobramskiej w dziejowym rozwoju. Wilno 1934.

² Officia propria dioecesis Vilmensis iuxta Calendarium a S. Sede adprobaturum, Vilnae, s. a. (z cenzurą niemiecką, więc w 1915 lub nieco później), s. 141—158.

ks. Jan Kurczewski, wybitny kaznodzieja (zmarł na ambonie) i autor dzieł „Biskupstwo Wileńskie” i „Kościół Zamkowy”.

Święto NMP Ostrobramskiej zastąpiło w diecezji wileńskiej święto Opieki NMP (*Patrocinii BMV*), które było w kalendarzu diecezji wileńskiej do 1914 r.³ Święto Opieki NMP ustanowił Klemens XI (1700—1721) w 1713 r. w państwie austriackim i Hiszpańskim. W Polsce pozwolił obchodzić to święto Klemens XII (1730—1740) w 1735 r. Święto Opieki NMP bardzo się rozpowszechniło. Do 1914 r. było to święto w Breviariach Rzymskich, w dziale *pro aliquibus locis*,⁴ było we wszystkich diecezjach polskich,⁵ i w diecezji warmińskiej.⁶ Po 1914 r. święto Opieki NMP jakby zaginęło, zostało tylko w kalendarzu bonifratrów.⁷ Święto Opieki NMP było obchodzone w 2 lub 3 niedzielę listopada.

To święto Opieki NMP zatryumfowało w Wilnie, w Ostrej Bramie. Tam obchodzono oktawę Opieki NMP przez 9 wieczorów, od soboty przed 2 niedz. listopada do 3 niedz. listopada. Wtedy przed kaplicą ostrobramską gromadziły się tysięczne tłumy, bez względu na pogodę, i przy deszczu i przy śnieżycy, na nabożeństwo zwane pospolicie Opieki MB. Porządek nabożeństwa Opieki NMP. był następujący:

1. Pieśń przy odsłonięciu obrazu NMP. Ostrobramskiej:
„Witaj Panno, nieustanną czią wszystkich ludzi”.
2. Odśpiewanie przez chór z orkiestrą smyczkową Litanii Loretańskiej, według kompozycji Moniuszki. Moniuszko skomponował kilka Litanii Ostrobramskich, na to święto Opieki NMP.
3. Kazanie maryjne co dzień głoszone przez innego kaznodzieję.
4. Litania loretańska odmawiana z ludem.
5. „Pod Twoją obronę” — śpiewana przez lud.
6. Modlitwa zawsze w Ostrej Bramie odmawiana „O Pani moja”.
7. Pieśń przy zasłonięciu obrazu MB. Ostrobramskiej „O Jasności i Świątłości nieba całego”.⁸

Dlatego święto NMP Ostrobramskiej jest w połowie listopada, ponieważ w wieczory listopadowe tłumy gromadziły się przed kaplicą ostrobramską. A dzień 16 listopada wybrano świętu Ostrobramskiej tylko dla-

³ Directorium pro dioecesi Vilnensi pro anno 1901, s. 96: 11. XI. Dominica. Patrocinii BMV dxm; pro anno 1909, s. 67: 16. XI. Patrocinii BMV. Przypadkowo święto Opieki NMP z niedzieli przeniesiono na 16 listopada.

⁴ Breviarium Romanum Ratisbona, 1903, w dziale „pro aliquibus locis” s. 338: Patrocinii BMV.

⁵ Officia propria SS. Patronorum Poloniae et Sueciae, Ratisbona, 1899, pars autumn. s. 122.

⁶ Officia propria festorum dioecesis Warmiensis, Ratisbona, 1908, pars autumn. s. 19.

⁷ Officia propria recitanda a PP. Sacerdotibus allisque clericis in sacris constitutis Ordinibus S. Joannis de Deo, Ratisbona 1922, pars autumn., s. 106—107.

⁸ Sieczka T.: Dzieje święta Opieki N. M. P. Ostrobramskiej. Wilno 1930, s. 15, 27—31.

tego, że w 1914 r. ten dzień w kalendarzu powszechnym był całkiem wolny. Wtedy św. Gertrudy było 15. XI, dopiero w 1932 r. gdy na 15. XI ustanowiono święto św. Alberta, św. Gertrudę przesunięto na 16 listopada.

Do nazwy święta NMP. Ostrobramskiej dodano jeszcze *Matris Misericordiae*, ponieważ na Ostrej Bramie jest taki napis *Mater Misericordiae*. W diecezji wileńskiej nie było święta NMP Miłosierdzia. Jest święto NMP. Miłosierdzia w kalendarzu oblatów⁹ i w kalendarzu Zgromadzenia XX. od Krwi Przenajdroższej, którzy łączą to święto z cudownym obrazem NMP w Rimini.¹⁰ Jednak ani jedno zgromadzenie, ani drugie, w swoim oficjum na święto Matki Miłosierdzia, nie rozpracowały tematu miłosierdzia Maryi.

Pieśnią na cześć Matki Miłosierdzia jest oficjum ostrobramskie. W tym oficjum *Mater Misericordiae* występuje 6 razy (w oracji, w wersecie obu nieszporów, w invitorium, w 7 responsorium). Nazywa się Maryja Królową Miłosierdzia — *Regina misericordiae* — w ant. do Magnificat w II nieszporach. Maryja w tym oficjum mówi, że w Niej wypełnił Bóg miłosierdzie swoje: *Laudate Dominum Deum nostrum, qui non deseruit sperantes in se, et in me, Ancilla sua, adimplevit misericordiam suam, quam promisit* (ant. 4 w nieszporach i laudesach). W rękach Jej są skarby zmiłowania: *In manibus tuis sunt thesauri miserationum Domini* (R. 5). Maryja jest niezawodna w miłosierdziu: *Misericordia mea non recedat* (Resp. 1). Czcimy Matkę Miłosierdzia, aby na nas oczy swoje miłosierne obróciła i byśmy za Jej wstawiennictwem miłosierdzie Boże otrzymali.

Przy reformie propriów w 1914 r. proprium polskie zostało wzbogacone o piękne oficjum maryjne, Matki Miłosierdzia, „tej co w Ostrej świeci Bramie”.

ŚWIĘTO WIELKIEJ PANI WĘGIER

B. M. V. Magnae Hungarorum Dominae — 8 października, we wszystkich diecezjach Węgier, jako święto 2 klasy, obecnie 1 klasy.

Geneza święta. Święto Wielkiej Pani Węgier opiera się na tradycji, że św. Stefan umierając przekazał naród węgierski pod opiekę Maryi. Umierając w święto Wniebowzięcia miał, jako ostatnie swoje słowa wypowiedzieć następującą modlitwę: „Królowo nieba, dostojna odnowicielko świata, Twojej opiece powierzam Kościół na Węgrzech, z jego biskupami i klerem, z możnowładcami i ludem, i tak żegnając Ciebie na ziemi, w ręce Twoje oddaję ducha mego”.

⁹ *Officia propria pro Congregatione Missionariorum Oblatorum BMV Immac.*, Ratisbona, 1915, pars verna, s. 3—5: Die 11 Maji, BMV de Misericordia.

¹⁰ *Officia propria Congregationis Missionariorum Pretiosissimi Sanguinis D. N. J. C.*, Roma 1915, s. 7—14: Die 12 Maji BMV Misericordiae Matris.

Święto Wielkiej Pani Węgier zostało zaprowadzone na Węgrzech przez Leona XIII dnia 1 lipca 1896, na prośbę Prymasa Węgier kardynała Vaszary. Zwyczajem tamtych lat wyznaczono to święto na niedzielę, mianowicie na 2 niedzielę października. Przez 18 lat była niedziela Wielkiej Pani Węgier. W 1914 r. wyznaczono temu świętu datę 8 października.¹

Oficjum tego święta. Oficjum święta Wielkiej Pani Węgier bazuje na oficjum 8 grudnia Niepokalanego Poczęcia. Antyfony do psalmów w jutrzni i laudesach, wersety jutrzni, responsoria w jutrzni i godzinach mniejszych, capitula — wzięte są z 8 grudnia. Własne dla tego oficjum są: invitatorium, hymny, lekcje i wersety w nieszpórach i laudesach. W 2 nokturnie nie ma lekcji historycznych o kulcie Maryi na Węgrzech. Lekcja 4 i 5 to *Sermo S. Bernardi*, ale lekcja 6 jest specjalna: *Oratio Pauli Eszterhazy Palatini Regni Hungariae*: „Wspomnij, chwalebna Bogurodzico, Wielka Pani Węgier, Najświętsza Panno Maryjo! Wspomnij na dziedzictwo Twoje, które Tobie przekazał sługa Twój wierny, pierwszy król nasz i apostoł nasz, św. Stefan...” Również św. Stefan wspomniany jest w oracji, z określeniem *protorex*: ...*concede propitius, ut, quam protorege beato Stephano auctore, Magnam Dominam celebramus et Patronam veneramur...* Ciekawe są wersety w nieszpórach i laudesach, rymowane na wzór średniowiecznych: *Salve, Magna Domina, caelorum Regina. Nostri Patrona, in auxilium festina!* (W I nieszpórach, jeżeli gdziekolwiek były). *Virgo immaculata, Magna Domina Hungarorum! Videamus fac Regem, in aula Sanctorum!* (W II nieszpórach). Werset laudesów jest nierymowany, w nim Węgry są nazwane rodziną Maryi: *Magna Domina, virgo Dei Genitrix Maria. Filium pro familia Mariana interpella.*

Innych świąt maryjnych specjalnych Węgrzy nie posiadają. Dotychczas nie posiadali świąt związanych z obrazami Matki Bożej.²

ŚWIĘTO NMP PATRONKI BAWARII

BMV. Patronae Bavariae — w pierwszą sobotę maja (święto ruchome od 1 do 7 maja) w Bawarii (w 8 diecezjach: Monachium-Freising, Augsburg, Passava, Ratisbona, Bamberg, Eichstätt, Spira, Würzburg), 1 klasy.

Geneza święta. Kult NMP. jako Patronki Bawarii datuje się od 1620 r. od zwycięstwa Maksymiliana pod Białą Górą, który na swoim pałacu umieścił napis *Patronae Boariae*. Koncentrował się ten kult wkoło figury Madonny, która w 1620 r., z katedry monachijskiej wyniesiona, została umieszczona na rynku w Monachium.¹

Liturgiczny kult NMP jako Patronki Bawarii datuje się od 1916 r. Na

¹ Rado P.: *Enchiridion Liturgicum*. Roma 1961, s. 1861.

² *Officia propria Regni Hungariae. Ratisbonae 1937, pars autum. s. 46—53. Missae propriae dioecesium Regni Hungariae. Tornaci 1931, s. 27—29.*

¹ Rado, *Ench. Lit.* str. 1361.

prośbę króla bawarskiego Ludwika III i kardynała monachijskiego Bettingera, Benedykt XV ogłosił 22 kwietnia 1916 r. NMP Patronką Bawarii, pozwalając, aby uroczystość zewnętrzna, bez oficjum, była w niedzielę po Wniebowstąpieniu. W ślad za tym dekretem, przyszedł drugi dekret o wprowadzeniu święta NMP Patronki Bawarii na 14 maja 1 klasy z oktavą,² pozostawiając jednocześnie *sollemnitate externam* w niedzielę po Wniebowstąpieniu.³ Na prośbę kardynała Faulhabera Kongregacja Obrzędów dn. 27. III. 1935 r. wydała dekret zatwierdzający nowe oficjum i nową Mszę na święto Patronki Bawarii, przenosząc to święto na sobotę pierwszą maja, znosząc też oktavę tego święta.⁴ Zmiana oficjum była potrzebna, choćby dlatego, że upadło królestwo Bawarii, trzeba więc było z modlitw usunąć wyrazy: „król”, „królestwo”.

O f i c j u m. Pierwsze oficjum z 1916 r. było rymowane, zapożyczone chyba z ksiąg średniowiecznych. Antyfony do psalmów w nieszpórach i jutrzni, a także responsoria jutrzeńne były rymowane. Drugie oficjum, z 1935 jest raczej formy nowoczesnej. Lekcje historyczne 2 nokturnu w oficjum z 1916 r. były takiej treści: 1 lekcja — o pobożności Maksymiliana po zwycięstwie pod Białą Górą w 1620 r. 2 lekcja — podaje wzmianki o sanktuariach maryjnych w Bawarii, wymieniając również Alttöttig. 3 lekcja wspomina organizacje czczące Maryję. Lekcje 2 nokturnu w oficjum 1935 r. otrzymały nową redakcję, zatrzymując treść omówioną.

W oficjum z 1916 r. były specjalne bawarskie antyfony do kantykw. Antyfona do *Magnificat* w I nieszpórach: *Descende de coelo, filia Principis, pulchrosque gressus figere Boicis dignare terris, qua vocaris, inclita magna Patrona regni.* Antyfona do *Magnificat*, w II nieszpórach: *Occurre vctis et Bavoros reges adfla benigni Numinis halitu, tu, robur afflictataeque scutum et dulce decus Patriaeque Mater, Maria.* Antyfona do *Benedictus*: *Juditha nostrae pulchra Bethuliae, tu spes senatus, tu populi salus, regisque natorumque et urbis gloria laetitiaeque causa.* Odpadły te antyfony w 1935 r., jak również odpadł werset, z II nieszpórów: *Rem, regem, regimen, regionem, religionem, Conserva Bavaris, Virgo Patrona, tuis.* W no-

² (Breviarii folium separatum) 14. Maji, BMV Patronae Bavariae. Ratisbona, 1917, s. 14. Na s. 14 wydrukowany dekret SRC z dn. 13. XII. 1916 o wprowadzeniu święta Patronki Bawarii.

³ Missae propriae dioecesis Augustanae. Ratisbonae 1921, s. 6: 14. V In Sollemnitate BMV Patronae Bavariae, z taką rubryką: Juxta Rescr. SRC 22 Novembr. 1916 Sollemnitas externa hujus festi quotannis peragitur in universa ditione Bavariae, Dominica infra Octavam Ascensionis Domini...”; Missae propriae dioecesis Ratisbonensis. Ratisbonae 1920 s. 10. Missae propriae dioecesis Spirensis, Ratisbonae 1921, s. 3; Missae propriae archidioecesis Monacensis et Frisingensis, s. 17—21; Missae propriae dioecesis Herbipolensis (Würzburg). Ratisbonae 1927, s. 12—15. Msza stara, z 1916 r. lecz już jest termin podany: Sabbato I Maji.

⁴ Nowe oficjum wydrukowane (w Breviarii folium separatum) Ratisbone 1935, na s. 10 dekret SRC z dn. 27. III. 1935. Nowa Msza o NMP Patronce Bawarii (wydrukowana w folium separatum) Ratisbonae 1935. R. a d o omawia tylko oficjum z 1916, nie zna późniejszych zmian.

wym oficjum pozostał tylko werset: *Ora pro nobis magna Patrona Bavariae. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.*

Innych specjalnych świąt maryjnych niemieckie diecezje nie posiadają.

FRANCUSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

1. Paryskie święta maryjne

WOTYWNE ŚWIĘTO NMP. W PARYŻU — 18 sierpnia — *Festum BMV ob votum Ludovici XIII* — 3 klasy w całej diecezji Paryskiej.

W proprium paryskim jest pod 18 sierpnia lekcja IV z historią tego święta maryjnego. Ludwik XIII (1610—1643) wydał edykt 10 lutego 1638 następującej treści: „Obierając Najświętszą Maryję Pannę za Patronkę Królestwa naszego, Jej oddajemy i poświęcamy berło nasze i koronę naszą i nas wszystkich. Aby pamięć o tym poświęceniu nie zaginęła, rozkazujemy, aby po niesporach Wniebowzięcia NMP. odbywała się uroczysta procesja we wszystkich kościołach naszego państwa, w kościołach katedralnych, kolegiackich i parafialnych, w miastach i na wsi. Rozkazujemy, aby w tej procesji uczestniczyli dostojnicy miejscowi...” Anna Austriacka, rządząc po śmierci męża Ludwika XIII ponowiła to zarządzenie. A to święto jest pamiątką poświęcenia narodu (francuskiego) NMP.

Oficjum na to święto jest z komunálu świąt MB oprócz oracji własnej, wersetu, antyfon do kantyków oraz lekcji 2 nokturnu. Oracja tego oficjum wymienia Francję i śluby Ludwika XIII: *...Oculis misericordiae Francorum respicere digneris imperium, quod tutelae ejusdem Virginis rex piissimus voto perpetuo commendavit.*¹

Wydaje się, że śluby Ludwika XIII w jakimś stopniu wpłynęły na śluby Jana Kazimierza we Lwowie 1. IV. 1656. Pamiątką ślubów Króla Polskiego jest święto NMP. Królowej Polski, które choć późno zakwitło, jednak objęło całą Polskę, gdy pamiątka ślubów Króla Francji Ludwika XIII uwydatniła się w święcie, które jest tylko w jednej diecezji.

ŚWIĘTO NIEPOKALANEGO SERCA NMP., UCIECZKI GRZESZNIKÓW — 16 stycznia — *Immaculati Cordis BMV sub titulo Refugium Peccatorum* — w całej archidiecezji paryskiej 2 klasy, w kościołach zaś, gdzie istnieje arcybractwo o tej nazwie, 1 klasy.

Święto to jest związane z arcybractwem Niepokalanego Serca Maryi dla nawracania grzeszników, którego siedziba jest w Paryżu przy kościele NMP Zwycięskiej. Grzegorz XVI ustanowił to święto. Pius IX przez Legata swego ukoronował obraz MB w kościele tego Arcybractwa. Oficjum

¹ Officia propria archidioecesis Parisiensis. Parisiis, 1918, pars aestivalis, s. 125—131

na to święto jest całkiem oryginalne, a Msza rozpoczyna się od słów: *Tu, Domine, miserator et misericors* i posiada ciekawe oracje.

To święto Niepokalanego Serca NMP. Ucieczki Grzeszników, 16. I. jest głównym świętem, 1 klasy w Zgromadzeniu XX Ducha Św., obok drugiego święta Niepokalanego Serca, 22. VIII., również 1 klasy.²

OBJAWIENIE SIĘ NMP NIEPOKALANEJ OD CUDOWNEGO MEDALIKA — 27 listopada — *Manifestationis Virg. Mariae a Sacro Numismate* — w archidiecezji paryskiej 3 klasy.

Święto to jest wybitnie paryskie, bo objawienie Cudownego Medalika Niepokalanego było w Paryżu 27 listopada 1830 r. na *Rue du Bac*, w kościele SS. Szarytek. Jednak wprowadzone zostało przede wszystkim dla Zgromadzenia XX Misjonarzy św. Wincentego a Paulo, jako święto 2 klasy, przez Leona XIII dn. 26. IX. 1894, z zaznaczeniem, że może być rozciągnięte na diecezje i Zgromadzenia Zakonne, które poproszą o to święto Stolicę Apostolską. Rozpowszechniało się do 1914 r., po 1914 r. zostało w Zgromadzeniach Zakonnych: np. u Kamilianów, Oblatów, w Zgromadzeniu Towarzystwa Maryi św. L. G. Montfort, u asumpcjonistek.

Oficjum zasadniczo jest z Niepokalanego Poczęcia. W lekcjach 2 nokturnu czyta się historię Cudownego Medalika Niepokalanego. W lekcji 4-ej, że NMP objawiła ten medalik św. Katarzynie Labouré; w lekcji 5-ej, czytamy że pod wpływem tego medalika nawrócił się w Rzymie, w kościele św. Andrzeja della Fratte, dn. 20. I. 1842, żyd Ratisbonne; w lekcji 6 czytamy, że cudowny medalik Niepokalanego jest w takiej czci w Kościele, jak Różaniec, czy szkaplerz Karmelitański.³

2. Inne święta maryjne we Francji

1. ŚWIĘTO OBJAWIENIA SIĘ NMP. W PONTMAIN — 17 stycznia — *BMV de Ponte Medani* — w diecezji Nantes (*Nannetensis*) — 3 klasy. To święto jest związane z objawieniem się NMP 17 stycznia 1871 r. w Pontmain, w diecezji Laval (*Vallequidonensis*).

Oficjum na to święto jest własne. W lekcjach 2 nokturnu jest podany

² Off. pr. Parisiensis, pars hiem., s. 27—40; Supplementum generale (Missalis) praesertim pro Gallia et Canada, Tornaci 1948, s. 4: 16. I. Immaculati Cordis BMV sub titulo Refugium Peccatorum; Ordo Divini Officii ad usum Congregationis Sancti Spiritus sub invocatione Immaculati Cordis BMV pro anno 1962. Parisiis 1962, s. 6, 16. I.

³ Off. pr. Parisiensis, pars autum., s. 78—88; Officia propria Congregationis Missionis. Ratisbona 1915, pars autum. s. 18—25; Missae propriae Congregationis Missionis. Ratisbona 1921, s. 1. Ordo Divini Officii ad usum Congregationis Missionis pro anno 1958. Parisiis 1958, s. 67. Święta Katarzyna Labouré, Lyon, s. a. (druk polski 40 stron, z mnóstwem ilustracji, wydany z okazji kanonizacji Św. Katarzyny Labouré w 1947 r.).

szczegółowy opis objawienia się NMP w Pontmain. Św. Pius X ustanowił święto NMP z Pontmain najpierw dla diecezji Laval, które potem rozszerzyło się i na diecezję Nantes.⁴

2. ŚWIĘTO NMP. LYOŃSKIEJ — w sobotę po niedzieli Białej — *BMV de Foroveteri* — w archidiecezji Lyon (*Lugdunensis*), — 2 klasy.

Oficjum na to święto jest własne. W lekcjach 2 nokturnu jest podana historia kultu NMP Lyońskiej. W 9 wieku zbudowano na dawnym rynku Trajana świątynię NMP Dobrej Rady. Do tej świątyni pielgrzymował św. Tomasz arcybiskup Kantuarijski. Pielgrzymowali też królowie francuscy. Świątynia ta uległa zniszczeniu. Przywrócił ją kultowi Bożemu Pius VII i w niej odprawił Mszę św. W 1870 r. w czasie wojny niemiecko-francuskiej, arcybiskup Lyonu w tym sanktuarium wobec wiernych uczynił ślub, że rozbuduje to sanktuarium, jeżeli wojna jego diecezji nie zniszczy. Po zakończeniu wojny niemiecko-francuskiej wybudowano wspaniałą świątynię Matce Boskiej na Starym Rynku w Lyonie i konsekracja jej odbyła się w 1896 r., w 1400-lecie przyjęcia Chrztu przez Kłodowika, króla Francji. Leon XIII tę świątynię podniósł do godności Bazyliki i ustanowił specjalne święto NMP Lyońskiej na Starym Rynku, na dzień 22. I., w którym Pius VII starą świątynię przywrócił kultowi Bożemu. Św. Pius X przeniósł termin tego święta z 22. I. na sobotę po niedzieli Białej.⁵

To święto jest też w Zgromadzeniu XX Eucharystianów (Eymardystów: *Congregatio Presbyterorum a SSmo Sacramento*) — którzy zatrzymali jednak dawny termin tego święta — 22 stycznia.⁶

3. ŚWIĘTO NMP. PATRONKI LILLE — 28 października — *BMV Cancellatae, Patronae civitatis et dioecesis Insulensis ac tit. Cathedralis* — w diecezji Lille (*Insulensis*), 1 klasy, dawniej z oktavą.

Oficjum na święto z komunału świąt MB tylko lekcje są własne do 3 nokturnów. W 2-gim nokturnie jest podana historia kultu Maryi w Lille, a zwłaszcza w Jej sanktuarium w Lille, w którym odbyło się uroczyste poświęcenie Maryi miasta i diecezji. I dlatego święto to jest 28 października. Jest jeszcze drugorzędne święto związane z tym Sanktuarium w Lille.

4. ŚWIĘTO WSPOMNIENIA CUDÓW MB. W LILLE — 14 czerwca — *In commemoratione Miraculorum BMV titulo Cancellatae* — w całej diecezji Lille 3 klasy. Całe oficjum na to święto jest z komunału świąt MB.;

⁴ Officia propria dioecesis Nannetensis. Turonibus 1918, pars hiem., s. 24—33.

⁵ Proprium Lugdunense. Lugduni 1935, pars verna, s. 63—72.

⁶ Proprium officiorum pro Congregatione Presbyterorum a SSmo Sacramento. Turonibus, 1928, pars hiem. 1—4.

nawet w 2-gim nokturnie nie ma wzmianki o tych cudach MB w Sanktuarium w Lille.⁷

5. ŚWIĘTO NMP. Z DUNKIERKI — 11 września — *BMV Dominae Nostrae de Dunis*, w Dunkierce 2 klasy, w całej zaś diecezji Lille, 3 klasy.

Oficjum na to święto z komunału świąt MB tylko do 2 nokturnu są lekcje historyczne. Według tych lekcji w 1403 r. gdy odbudowywano Dunkierkę, w pobliżu morza, robotnicy wykopali figurkę MB. Na tym miejscu zbudowano kaplicę i umieszczono w niej posązek wykopany. Do tej kaplicy pielgrzymowali żeglarze i rybacy. Mieszkańcy Dunkierki kaplicę zawsze otaczali wielką czcią i od MB doznali wiele łask. W 1903 r. w 500-lecie znalezienia odbyła się z wielką uroczystością koronacja tej figury MB.⁸

6. ŚWIĘTO NMP. DOBREJ POMOCY — 24 maja — *BMV sub titulo de Bono Succursu* — w archidiecezji Rouen (*Rotomagensis*) 2 klasy.

Oficjum jest z komunału świąt MB, własne są 2 hymny i lekcje do 2 nokturnu. W 2 nokturnie czyta się fragment Listu Apostolskiego Benedykta XV z dn. 28. III. 1919 r. o nadaniu godności Bazyliki Mniejszej Sanktuarium NMP Dobrej Pomocy w Rouen. Do najślawniejszych kościołów Francji należy kościół NMP Dobrej Pomocy w Rouen. Pierwotny kościół z XV w. z cudownym obrazem MB został zniszczony przez kalwinów. Na jego miejscu wzniesiono bardzo piękną świątynię, do której pielgrzymują ze wszystkich dzielnic Francji przez cały rok, a zwłaszcza w 2-gi dzień Wielkiejnocy i Zielonych Świątek. Obraz NMP w tym Sanktuarium został uroczystie ukoronowany 24 maja 1880 r., a Sanktuarium w 1919 r. zostało podniesione do godności Bazyliki. Święto tego Sanktuarium jest 24 maja, bo to rocznica koronacji w nim obrazu MB.⁹

7. ŚWIĘTO NMP. OSWOBODZICIELKI — 17 sierpnia — *BMV Liberatoricis* — w całej diecezji Bajoux (*Bajocensis*) 2 klasy.¹⁰

8. ŚWIĘTO NMP SALETYŃSKIEJ — 19 września — *BMV a La Salette Reconciliatricis Peccatorum, Patronae praecipuae Congregationis Missionariorum* *BMV a La Salette* — w Zgromadzeniu XX Saletynów 1 klasy. W Zgromadzeniu zaś XX Misjonarzy Świętej Rodziny 2 klasy.

Święto MB. Saletyńskiej jest wprowadzone w 1943 r. na pamiątkę zjawienia się MB 19 września 1846 r. w sobotę, przed św. MB Bolesnej, w La Salette, we Francji, w departamencie Isere, koło miasta Grenoble,

⁷ Officia propria Ecclesiae Insulensis (Lille). Turonibus 1937, pars autum., s. 37—59; pars aestiva, s. 53—59.

⁸ jw. pars autum., s. 16—21.

⁹ Officia propria ad usum Archidioecesis Rotomagensis, pars verna, s. 45—52.

¹⁰ Ordo Divini Officii recitandi a Canonicis Regularibus S. Augustini Congr. SS. Salvatoris Lateranensis, pro anno 1952. Roma 1951, notka partykularna pod 17. VIII.

w pobliżu Corps, w górach alpejskich. Oficjum i Msza św. o NMP. Saletyńskiej są własne. W 2-gim nokturnie w ogóle nie ma wzmianki o zjawieniu się NMP w La Salette.¹¹

Do świąt partykularnych maryjnych we Francji od 1890 do 1907 r. należało święto 11 lutego Objawienia się NMP w Lourdes 11. II. 1858. Święto to było ustanowione w 1890 r. tylko dla diecezji Tarbes, w której znajduje się Lourdes (od 1912 r. ta diecezja nazywa się *Tarbiensis et Loudensis*). Na 50-lecie Objawienia się NMP w Lourdes św. Pius X rozciągnął to święto dn. 13. XI. 1907 r. na cały świat.

ŚWIĘTO NMP POCIESZYCIELKI STRAPIONYCH, PATRONKI LUKSEMBURGU

W sobotę przed niedzielą 4 po Wielkiejnocy — *In Sollemnitatem BMV Consolatricis Afflictorum, titularis Ecclesiae Cathedralis et Patronae Patriae Luxemburgensis*, 1 klasy, do 1955 r. z oktawą.

Oficjum na to święto zasadniczo z komunалу świąt MB, własne są antyfony do kantyków i własne lekcje z patrystyki, do 2 i 3 nokturnu, na całą oktawę. Nie ma lekcji historycznej.¹ Msza na to święto jest własna: *Ave, spes nostra*, z bardzo ciekawymi oracjami.²

Dyrektorium diecezji Luksemburskiej podaje szczególne uwagi co do obchodu oktawy tego święta w mieście Luksemburg i w całej diecezji Luksemburskiej, liczącej 360 kościołów, a 267 parafii. Z notatek dyrektorium luksemburskiego można wywnioskować, że to święto jest od 1802 r., że było do 1914 r. w niedzielę 4 po Wielkiejnocy, dopiero w 1914 r. przeniesiono je na poprzedzającą sobotę. W ciągu oktawy w całej diecezji Luksemburskiej we wszystkich kościołach rano była Msza św. o Pocieszycielce Strapionych, z wystawieniem Najśw. Sakramentu, a wieczorem nabożeństwo maryjne. W 5 niedzielę po Wielkiejnocy, w dawną oktawę, w Luksemburgu odbywa się przez miasto wielka procesja teoforyczna, w której również niosą obraz Pocieszycielki Strapionych.³ To święto Luksemburskie należy odróżnić od popularnego święta Najśw. Maryi Panny Pocieszenia (*BMV de Consolatione*).

¹¹ (Folium separatum Mszalne i brewiarzowe) 19. IX. BMV a La Salette Reconciatricis Peccatorum. Roma 1943. Ordo Divini Officii recitandi juxta Kalendarium Congr. Missionariorum BMV a La Salette, pro anno 1950. Neapoli 1949, s. 85; Wińskowski M.: Kto mi łyżę powróci. Rzym 1952.

¹ Oficjum tego święta jest w proprium diecezji Belgijskich: Officia propria Dioecesis Namurcensis. Tournai 1914, Pars Verna, s. 21—39; Sabbato ante Dom. IV post Pascha. In ducatu Luxemburgensi, Sanctae Mariae Matris Jesu, sub Titulo Consolatricis Afflictorum, Patronae Principalis.

² Msza na to święto jest w mszalnym proprium Belgijskim: Missae Propriae Sanctorum Belgii. Tornaci 1933 i 1948, s. 20 oraz Missae Propriae Dioecesis Luxemburgensis. Ratisbonae 1921, s. 5—7.

³ Directorium Romano-Luxemburgense seu ordo divini officii recitandi Sacrique peragendi ad usum cleri dioecesis Luxemburgensis, pro anno 1925, s. 32—33.

ŚWIĘTA MARYJNE WE WŁOSZECH

1. Dwa święta NMP Pocieszenia

Dwa są święta NMP Pocieszenia. Jedno augustiańskie, związane ze świętem św. Augustyna, starsze, bo od 1675, do 1914 r. o charakterze międzynarodowym; drugie święto turyńskie, młodsze, bo od Leona XIII, o charakterze regionalnym.

AUGUSTIAŃSKIE ŚWIĘTO NMP POCIESZENIA — wypada w sobotę po św. Augustynie, jest świętem 1 kl. w całym zakonie augustiańskim. — *Sabb. post festum S. Augustini, In Sollemnitate BMV de Consolatione, Societatis cincturatorum Patronae*, dx. 1 cl.¹ Jest to święto opieki NMP nad zakonem augustianów eremitów i święto Bractwa NMP Pocieszenia, rozpowszechnianego przez Augustianów. Członkowie tego bractwa nosili pasek NMP Pocieszenia. A noszenie paska na cześć Maryi jest oparte na legendzie, że w Palermo w 1315 r. pewna kobieta ciężko chora ujrzała Maryję, która ją przepasała paskiem i chora po tej wizji ozdrowiała.²

W Polsce augustianie rozpowszechnili bractwo NMP Pocieszenia i dlatego w Polsce to święto było obchodzone do 1914 r. ale raczej jako *sollemnitas externa, bez oficjum*, bowiem augustiańska niedziela NMP Pocieszenia, była w Polsce do 1914 r. niedzielą św. Joachima, Protektora Polski. Powstały w Polsce kościoły pod wezwaniem NMP Pocieszenia i dlatego propria mszalne i brewiarzowe polskie wydane w 1925 r. mają w dodatku oficjum MB Pocieszenia, dla tych kościołów, które mają taki tytuł.³

TURYŃSKIE ŚWIĘTO NMP POCIESZENIA — 20 czerwca — *BMV de Consolatione* — w archid. Turyńskiej 1 klasy, w diec. Saluzzo 3 kl.

To święto wiąże się z sanktuarium maryjnym NMP Pocieszenia w Turynie. Według lekcji 2 nokturnu w *proprium* turyńskim historia tego sanktuarium jest następująca: W XI wieku marchion Harduin poczony w chorobie przez MB zbudował w Turynie kościół pod tytułem NMP Pocieszenia. Kościół ten runął, a obraz MB czczony w tym kościele również zaginął. W 1104 r. przybył ślepiec do Turynu i 20 czerwca wskazał gdzie znajduje się obraz NMP Pocieszenia ze zrujnowanego kościoła i cudownie odzyskał wzrok. Zbudowano nowy kościół w Turynie NMP

¹ *Proprium Officiorum Ordinis Eremitarum S. Augustini. Turonibus 1930, pars aestiva, s. 87—92; Augustiańskie święto BM Pocieszenia przyjęły do swego proprium Asumpcjonistki: Officia propria Congregationis Sororum ab Assumptione BMV. Turonibus 1916, pars aest. s. 61—70.*

² Rado, Ench. Lit. s. 1359.

³ *Proprium Officiorum pro clero dioecesium R. Poloniae. Tornaci 1925, pars aestiva, Supplementum, Proprium officiorum pro ecclesiis particularibus dioecesium R. Poloniae, s. 212.*

Pocieszenia, do którego wiekami napływali pielgrzymi. Do tego sanktuarium pielgrzymowali: św. Karol Boromeusz i św. Franciszek Salezy, papież Marcin V (1417—1431) i Pius VII. W 1835 obraz NMP Pocieszenia w Turynie został ukoronowany. Leon XIII wprowadził święto związane z sanktuarium maryjnym w Turynie i wyznaczył na 20 czerwca, dzień odnalezienia obrazu. A św. Pius X w 1904, w 800 lecie znalezienia obrazu NMP Pocieszenia w Turynie, turyńskie święto Pocieszenia NMP 20 czerwca obchodzone, podniósł do 1 klasy.⁴

Jest w Turynie drugie sanktuarium maryjne, salezjańskie Wspomożycielki Wiernych, święto tego sanktuarium, 24 maja jest też w całej archid. turyńskiej, ale jako święto 3 klasy.⁵ Jest też święto Opieki NMP 7 września.⁶

2. Inne partykularne święta maryjne we Włoszech

W archidiecezji Genueńskiej (*Genova-Januensis*) są trzy święta maryjne specjalne:

OBJAWIENIE NMP MIŁOSIERDZIA — 18 marca — *In Apparitione BMV de Misericordia*.

In Apparitione BMV vulgo „della Guardia” — 29 sierpnia w całej archidiecezji Genueńskiej, a w katedrze w Genui, w następnym dniu, 30 sierpnia, ponieważ 29. VIII jest święto 1 klasy Ścięcia św. Jana.

W mszalnym proprium genueńskim, z 1924 r. nad formularzem mszalnym na to święto jest obraz trzech pagórków, na jednym Maryja ukazuje się żeńcowi, na drugim wspaniałe sanktuarium, na trzecim kapliczka. W diecezji Chiavari to święto jeszcze miało swoją niedzielę, pierwszą września i ma dłuższy tytuł. *BMV titulo ab Excubiis (vulgo della Guardia)*.

ROCZNICA KORONACJI OBRAZU NMP POD WEZWANIEM ŁASKAWOŚCI I POMOCY — 28 listopada — tylko w kościele katedralnym — *In ecclesia Metropolitana, In coronatione BMV sub titulo Pietatis et Succursus*.¹

W diecezji Chiavari (*Clavarensis*), położonej w sąsiedztwie Genui, są ciekawe święta maryjne:

1. ŚWIĘTO NMP RAJSKIEJ, PATRONKI MIASTA CHIAVARI — 2 lipca — *BMV de Horto Titularis Ecclesiae Cathedralis, Civitatis Clava-*

⁴ Officia propria Metropolitanæ Ecclesiæ Taurinensis. Taurini 1940, pars aest. s. 30—37; 20. Junii, BMV. de Consolatione, dx 1 cl.; Officia propria in usum dioeceseos Salutiarum. Taurini 1915, pars aest. s. 8.

⁵ Off. pr. archid. Taurinensis, pars verna, 24. V. BMV. Auxilium Chr. duplex majus, s. 33—39.

⁶ jw., pars autum, s. 12. Die 7 septembris Patrocinii BMV, dxm.

rensis et suae jurisdictionis Patronae principalis. Msza na to święto specjalna: *Sicut hortus*. Święto Nawiedzenia NMP w tej diecezji przenoszone stale na 3 lipca. W dniu oktawy, 9 lipca, to święto ma dłuższy tytuł: *In octava Manifestationis BMV titulo de Horto*.

2. ŚWIĘTO NMP Z GÓRY ALLEGRO, Patronki miasta Rapallo — również 2 lipca — *BMV titulo de Monte Allegro, Patronae principalis*. Miasto Rapallo jest w diecezji Chiavari. Dla tego miasta jest specjalny dodatek w proprium. Również i w tym mieście 3 lipca Nawiedzenia NMP, a 4 lipca brali święto ogólnie diecezjalne: *BMV de Horto*.

3. ŚWIĘTO NMP CUDOWNEJ — 15 września — *BMV Prodigiorum*. Z oracji tego święta można wywnioskować, że jest związane z obrazem łaskami słynącym.²

ŚWIĘTO NMP SAWOŃSKIEJ — 18 marca — *In Apparitione BMV de Misericordia* w diecezji Savona i w diecezji Albenga (*Albiganensis*), 3 klasy.

W lekcjach 2 nokturnu jest historia sanktuarium sawońskiego. Savona, drugie miasto w Ligurii cieszyła się szczególną opieką Maryi. Dn. 18 marca 1536 r. pewien pobożny mieszkaniec Sawony ujrzał nad potokiem NMP jaśniejącą przedziwnym blaskiem, która wezwała miasto do pokuty. Miasto usłuchało tego głosu i odbyło pokutę, a na miejscu zjawienia NMP zbudowało wpierw mały kościółek, potem wspaniałe sanktuarium, z figurą MB, ściągającą pielgrzymów. Pius VII, wracając z tułaczki do Rzymu, 10 maja 1815 roku sam, wobec 10 kardynałów ukoronował sawońską figurę NMP i ustanowił święto Objawienia NMP Miłosierdzia w Sawonie.³

ŚWIĘTO OBJAWIENIA NMP W CARAVAGGIO — 26 maja — *In Apparitione BMV in Prato Mazzolengo prope Caravagium*, w diecezji Cremona, 2 klasy.

W lekcjach 2 nokturnu jest podana historia sanktuarium pod Caravaggio. W 1432 r. dnia 26 maja, w pobliżu Caravaggio, diecezji Cremona, w okręgu Bergamo, o zachodzie słońca, kobiecie Joannie, niosącej nazętą trawę, ukazała się MB. Maryja powiedziała, że przysłała pokój oznajmić, że to miejsce będzie sławne. Na miejscu zjawienia Maryi wytrysło źródło, z którego woda leczyła chorych. Grzegorz XIV (1590—1), który uprzednio był biskupem Kremony, ustanowił liturgiczne święto związane z sanktuarium pod Caravaggio. W 1710 r. obraz NMP pod Caravaggio został uroczystie ukoronowany. 26 maja pielgrzymują do tego sanktua-

¹ Proprium Missarum pro Metropolitana Ecclesia Januensi ejusque Archidioecesi. Roma 1924, s. 5, 10, 21.

² Proprium Missarum sanctae Claverensis Ecclesiae. Roma 1920, s. 4, 5, 7, 9, 14.

³ Officia propria dioeceseos Albiganensis. Taurini 1919, pars verna, s. 2—13.

rium chorzy. Św. Pius X aprobował na to święto własną Mszę i własne oficjum.⁴

ŚWIĘTO NMP PATRONKI FERRARY — 8 lipca — *BMV Matris Gratiarum, Patronae principalis Civitatis et Archidioecesis Ferrariensis*, 1 kl., dawniej z oktawą. Oficjum jest z komunału świąt MB, lekcje własne, bez żadnej wzmianki o szczególniejszym charakterze tego święta.⁵

ŚWIĘTO OBJAWIENIA NMP NA GÓRZE BERICO W VICENZA — 25 sierpnia — *In Apparitione BMV in Monte Berico*, w diecezji Vicenza (*Vicetinae*), 2 klasy.

Na to święto jest w proprium historyczna lekcja 6, według której widać, że to jest święto na podziękowanie Maryi za ocalenie miasta Vicenza w czasie zarazy, grasującej w latach 1404—1428 w ówczesnej Republice Weneckiej. Wtedy Maryja litując się nad miastem Vicenza objawiła się na górze Berico, tuż przy mieście położonej, i poleciła na tej górze kościół wybudować, a zaraza ustanie. Budowę rozpoczęli 25 sierpnia i ukończyli w ciągu 3 miesięcy i zaraza ustała. Na pamiątkę objawienia Maryi i ustania zarazy, mieszkańcy miasta Vicenza świętują 25 sierpnia.⁶

ŚWIĘTO ROCZNICY PRZYBYCIA OBRAZU NMP DO RAWENNY -- 8 kwietnia — *In Adventu Imaginis BMV ad Portum* — w archid. Raweńskiej, 3 kl. Msza na to święto *In medio populi* jest całkiem oryginalna.⁷

ŚWIĘTO NMP MOSTOWEJ, PATRONKI NARNI — 15 maja — *BMV de Ponte, Patronae principalis civitatis et dioecesis Narniensis*, 1 klasy.

Święto aprobował Pius XII w 1954 r. i w dekrete podał historię narnińskiego sanktuarium. W 1714 r. pewien młodzieniec idąc na polowanie, koło mostu w mieście Narni, ujrzał MB. Na tym miejscu zbudowano kościół na kształt sanktuarium w Loretto. Kościół ten konsekrowany został w 1728 r. a obraz NMP w tym kościele został uroczystie ukoronowany w 1754 r.⁸

ŚWIĘTO PATRONKI TUSCJI — 15 maja — *BMV Matris Gratiarum seu de Montenegro, Patronae principalis totius Tusciae*, 1 cl.⁹

⁴ Officia propria dioecesis Cremonensis. Ratisbona 1914, pars verna, s. 18—32

⁵ Officia propria sanctorum ad usum cleri Archidioecesis Ferrariensis. Taurini 1915, pars aestiva, s. 1—13,

⁶ Officia propria Vicetinae dioeceseos. Taurini 1914, pars aestiva, s. 34—36.

⁷ Missae propriae dioecesis Ravennatensis. Taurini 1917, s. 11.

⁸ AAS. XLVI (1954), nr 17, s. 758—760.

⁹ Ordo div. off. in usum Canonic. Reg. Lat. pro anno 1964, notatka partykularna pod 15. V.

ŚWIĘTO OPIEKI NMP NAD MIASTEM URBINO — 16 listopada — *Patrocinium BMV* w mieście Urbino 2 klasy, w całej archid. Urbino 3 kl. Oficjum całe jest z komunału, bez żadnych dodatków.¹⁰

ŚWIĘTO SANKTUARIUM CAIVANO — w poniedziałek po 2 niedzieli maja — *BMV vulgo de Campileone*, w całej diecezji Aversa (koło Neapolu), 3 kl.

Oficjum na to święto jest z komunału świąt MB. Jest tylko lekcja 6 o sanktuarium Caivano. Niedaleko Caivano, w diecezji Aversa, na polu zwanym Campileone zbudowano kościół. W tym kościele obraz NMP zasłynął łaskami. Został ukoronowany w 1805 r. w 2 niedzielę maja. Św. Pius X na tę niedzielę koronacyjną, na 2 niedz. maja ustanowił święto dla tego sanktuarium, 1 klasy, które w 1914 roku przeniesione zostało z niedzieli na poniedziałek po 2 niedzieli maja.¹¹

ŚWIĘTO NMP OD UPRAWY ROLI (ROLNIKÓW) — w sobotę przed 2 niedzielą po Wielkiejnocy — w mieście Parabita, w diecezji Nardo (*Neritonensis*, na półwyspie Apulia), 1 klasy, dawniej z oktawa. — *BMV ab Agricultura*.

Całe oficjum z komunału świąt MB, ale na oktavę dobrane są lekcje z Ojców Kościoła o pracy na roli. Nie ma lekcji historycznej o genezie tego święta.¹²

ŚWIĘTO UKORONOWANEJ NMP W MIEŚCIE NARDO — w sobotę przed 1 niedzielą sierpnia — *In civitate episcopali BMV Incoronatae*, 3 klasy.

Oficjum całe z komunału świąt MB, tylko lekcje 2 i 3 nokturnu są własne, dopasowane do Koronowanej. Homilia jest na genealogię według św. Mateusza.¹²

ŚWIĘTO NMP LITERACKIEJ, PATRONKI MESSYNY — 3 czerwca — *BMV a Sacris Litteris, Principalis Patronae urbis et dioecesis Messanenensis*, 1 klasy, dawniej z oktawa.

Nie ma lekcji historycznych, o genezie tego święta. Wydaje się, że opiera się na legendzie, że w Messynie przechowuje się list MB, stąd powstało Bractwo Literackie, istniejące przy Katedrze Warszawskiej, które też było ongiś rozpowszechnione w diecezji poznańskiej.

W archid. Messyńskiej, w porze letniej są po kolei aż trzy oryginalne święta maryjne. Ale proprium messyńskie dla żadnego z tych świąt nie podaje lekcji historycznych. Oto są dwa inne święta w archid. Messyna:

¹⁰ Officia propria in usum Urbinatensis Archidioeceseos. Taurini 1914, pars autum. s. 11.

¹¹ Proprium sanctorum pro civitate et dioecesi Aversana. Taurini 1916, pars verna, s. 36—42.

¹² Officia propria sanctorum in usum dioeceseos Neritonensis. Taurini 1916, pars verna, s. 23—30; pars aestiva, s. 18—21.

BMV de Monte Alto — 12 czerwca — 3 klasy. *BMV de Scala* — 2 sierpnia — 3 klasy.¹³

Nie jest to pełny katalog włoskich świąt maryjnych. Ilość ich chyba trzeba byłoby pomnożyć, po przejrzeniu propriów wszystkich diecezji włoskich.

HISZPAŃSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

Dwa święta maryjne w rzymskim kalendarzu powszechnym są pochodzenia hiszpańskiego: święto Imienia Maryi (12. IX) i święto NMP od Wykupu Niewolników (24. IX).

Święto Imienia Maryi najpierw było obchodzone w Hiszpanii. Leon X ustanowił to święto w 1513 r. dla diec. Cuenca (*Conchensis*). Na cały świat zostało wprowadzone w 1683 r., po zwycięstwie Sobieskiego pod Wiedniem.

Święto NMP od Wykupu, jest pryncypalnym świętem zakonu mercedystów (*mercedariuszy* — *Ordo B. Mariae de Mercede redemptionis captivorum*), którzy mają to święto od 1615 roku.¹ Do kalendarza powszechnego zostało wpisane w 1696. W Hiszpanii to święto ma dłuższą nazwę: *In Descensione BMV de Mercede Redemptorum Captivorum* i ma piękne oficjum własne.

Specjalne święta maryjne hiszpańskie są następujące:

ŚWIĘTO NMP NA KOLUMNIE W SARAGOSSIE — 12 października, w Aragonii 1 klasy, jako głównej Patronki Aragonii, w całej zaś Hiszpanii, 2 kl. (*In Commemoratione BMV de Columna*).

Kult Maryi w sanktuarium saragosskim opiera się na legendzie o pobycie św. Jakuba Starszego Ap. w Hiszpanii. To św. Jakub pierwszą kaplicę Matce Boskiej zbudował w Hiszpanii. Święto NMP z Kolumny wprowadził Klemens XII (1730—1740), Pius VII (1800—1823) podniósł to święto do 1 kl. i rozciągnął na całą Aragonię oraz zaaprobował własne oficjum na to święto. Pius IX w 1862 r., z okazji kanonizacji hiszpana św. Michała de Sanctis, przychyłając się do prośb wielu biskupów z całej Hiszpanii, rozciągnął to święto na całą Hiszpanię.² W 1954 r. w październiku odbył się w Saragossie, u św. Kolumny, Krajowy Kongres Maryjny, z Legatem

¹³ Officia propria archidioecesis Messanensis et archimandratatus SS. Salvatoris in unum collecta. Neapoli 1936, pars aestiva, s. 5—15, 45.

¹ Rado, Ench. Lit. s. 1355.

² Officia propria Sanctorum quae in Hispania ex concessione Apostolica recitantur. Ratisbonae 1916, pars autumn., s. 11—16; Officia propria dioecesis Canariensis (Wysp Kanaryjskich). Ratisbonae 1916, pars autumn. s. 16; Officia propria Sanctorum quae ex concessione Apostolica in dioecesi Calaguritana et Calceatensi recitantur. Ratisbonae, 1920 (Proprium dla diecezji Calahorra, połączonej z d. Calzadą) pars autumn., s. 35.

papieskim. Pius XII przemawiał 12. X (w święto NMP. z Kolumny) przez radio po hiszpańsku do wiernych zgromadzonych na tym Kongresie.³ Również Pius XII wspomniał o saragoskim sanktuarium maryjnym w dekreście poprzedzającym kanonizację św. Józefa Pignatelli, że ten święty urodził się w pobliżu przesławnej świątyni hiszpańskiej NMP na Kolumnie w Saragosie.⁴

Piękne jest oficjum na święto NMP na Kolumnie, że ta kolumna maryjna przyświeca Hiszpanii na drodze jej dziejów: *Columnam ducem habuimus ignotae viae*.

Święto NMP z Kolumny przedostało się z Hiszpanii do Ameryki Płd. i było w Argentynie i Urugwaju.

ŚWIĘTO NMP GWADELUPSKIEJ, PATRONKI ESTREMADURY — 6 września — 1 kl. (*BMV de Guadalupe, Patronae principalis, Extremadurae*).

Jest to święto związane z sanktuarium maryjnym w Hiszpanii w Guadalupe. Nazwę Guadalupe przeszczepiono do Meksyku i w Meksyku inne jest sanktuarium maryjne też w Guadalupe. NMP Guadalupskiej w Meksyku jest 12 grudnia. Kult NMP Gwadalupskiej hiszpańskiej jest od XIII wieku, ale święto jest późniejsze, powstałe bowiem za św. Piusa X.⁵

ŚWIĘTO NMP Z MONTE SERRATO, PATRONKI KATALONII — 27 kwietnia. (*BMV de Monte Serrato, Patronae Catalauniae, in tota provincia ecclesiastica Tarraconensi*).

Kult NMP w Montserrat jest z IX wieku. W 880 r. znaleziono obraz NMP w rozpadlinach skalnych. Zbudowano na tej górze klasztor, który jest centrum pobożności katalończyków. Święto NMP z *Monte Serrato* ustanowił Leon XIII na niedzielę po 25 kwietnia, w 1914 r. to święto otrzymało datę 27 kwietnia i jest świętem 1 klasy w metropolii Tarakońskiej, która obejmuje 8 diecezji: Tarragona, Barcelona, Gerona, Lerida, Solsona, Tortosa, Urgel i Vich.⁶ W 1947 r. Pius XII mianował kardynała Tarragony Legatem swoim na uroczystości umieszczenia starożytnego obrazu MB w Montserrat na nowym tronie.⁷

ŚWIĘTO OBJAWIENIA NMP W ARANZANII — 9 września — w diecezji Kordubeńskiej (*Cordoba-Cordubensis*) — 1 klasy.⁸

³ AAS. XLVI (1954), nr 15, s. 652—3.

⁴ AAS. XLVI (1954), nr 9, s. 374.

⁵ *Officia propria dioecesis Placentinae*. Ratisbonae 1921, pars autumn., s. 6—22.

⁶ *Missae propriae quae ex concessione Apostolica in Hispania celebrantur*. Ratisbonae 1921, s. 19; Rado, *Ench. Lit.*, s. 1361.

⁷ AAS. XXXIX (1947), nr 11, s. 442—3.

⁸ *Ordo Divini recitandi a Canonicis Regularibus SS. Salvatoris Lateranensibus pro anno 1961 Supplementum pro Canonissis Reg. S. Augustini Congr. a N. D.* —

ŚWIĘTO NMP MATKI OPUSZCZONYCH (*BMV Matris Desertorum*) — 9 maja — w diec. Walencja.⁸

PORTUGALSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

W Portugalii są specjalne 3 święta maryjne:

ŚWIĘTO NMP FATIMSKIEJ — 13 maja — (*BMV a Sacratissimo Rosario de Fatima*).

To święto również jest obchodzone w nowopowstałej diecezji Warangal, w Indii, jako święto głównej Patronki.

Oficjum jest z komunału świąt MB a Msza ze święta NMP Różańcowej.¹

ŚWIĘTO NMP KRÓLOWEJ MĘCZENNIKÓW — 13 maja — w patriarchalnej diecezji lizbońskiej — 3 klasy. (*Dedicatio S. Mariae de Martyribus*).

Bonifacy IV (609—615), 13 maja 610 r. poświęcił w Rzymie pogański Panteon na katolicki kościół i nowej świątyni nadał tytuł MB i Wszystkich świętych i ustanowił na 13 maja święto BM i Wszystkich świętych. Grzegorz IV (827—844) przeniósł to święto z 13 maja na 1 listopada i to święto zowiemy dziś Wszystkich świętych. Natomiast w Martyrologium Rzymskim do dziś² a w mszałach do 1570 r. była 13 maja *Commemoratio Dedicacionis BMV ad Martyres*.³

Rzymskie święto rocznicy konsekracji Panteonu i jego tytułu do dziś zachowało się w swoisty sposób w Portugalii, jako tytuł i rocznica konsekracji wotywnego kościoła MB Męczenników w Lizbonie zbudowanego na miejscu pogrzebanych rycerzy, którzy polegli w walce o wyzwolenie Portugalii z niewoli mahometańskiej. To święto NMP Królowej Męczenników ustanowił Pius IX w 1851 r. Oficjum tego święta jest z komunału świąt MB, tylko są własne lekcje 3 nokturnów i własne są capitula.⁴

Hospital a Misericordia Jesu et Hispaniae, s. 94, 103. Ordo Div. off. Scholarum Piarum pro anno 1956, s. 129.

¹ AAS. XLVII (1955), nr 14, s. 668.

² Martyrologium Romanum (wyd. Marietti z 1927), 13. V. 1 loco: Romae Dedicatio Ecclesiae S. Mariae ad Martyres, quam beatus Bonifatius Papa Quartus, expurgato deorum omnium veteri fano, quod Pantheon vocabatur, in honorem beatæ semper Virginis Mariae et omnium Martyrum dedicavit tempore Phocæ Imperatoris. Ipsius vero Dedicacionis annuam solemnitatem postmodum Summus Pontifex item Quartus ab universa Ecclesia, in honorem quidem omnium Sanctorum, Kalendis Novembris agendum esse constituit.

³ Chronologia Polska, Warszawa, 1957, str. 142, 150, 156, 160, 179, 209.

⁴ Officia propria pro dioecesibus Lusitaniae præter Bracharensem et Colonias Orientales. Tornaci 1934, pars verna, s. 82—89.

ŚWIĘTO NMP Z GÓRY FUNCHALEŃSKIEJ, NA MADERZE — 9 października — Patronki miasta Funchal, w mieście tym 1 klasy, dawniej z oktawą, w diecezji Funchaleńskiej 2 klasy. (*BMV de Monte, Patronae principalis Civitatis Funchalen et minus principalis Dioecesis*).

Jest to święto wotywnie, na podziękowanie NMP za ocalenie miasta Funchal w czasie straszliwej burzy w 1803 r. W 1419 r. Portugalczycy odnaleźli wyspę Maderę i pierwszy kościół maryjny zbudowali w Funchal. Ta miejscowość rozrosła się w miasto. W 1514 r. powstała diecezja Funchaleńska (*Funchalensis*). Wśród wielu kościołów w mieście Funchal, najślawniejszy jest kościół NMP na Górze. Mieszkańcy Funchal w różnych nieszczęściach uciekali się pod opiekę Maryi, królującej w sanktuarium na górze. Największy atak modlitw przypuścili do MB 9 października 1803 r., gdy straszliwa burza rozszalała się nad miastem. Gdy ta burza ustała, 13 listopada tegoż roku, biskup diecezjalny, kler i lud obrali NMP na Patronkę miasta Funchal i ślubem zobowiązali się co rok świętować 9. X. Pius VII zatwierdził i elekcję Patronki i święto 9. X, a Benedykt XV zatwierdził na to święto lekcję 6, o opiece Maryi nad miastem Funchal.⁵

ŚWIĘTA MARYJNE W ZIEMI ŚWIĘTEJ

Palestyna, ojczyzna Maryi Najświętszej, zostająca pod opieką OO. Franciszkanów, szczególnych czcicieli Niepokalanej, również poczyniła wkład w rozwój świąt maryjnych. Dwa są święta specjalnie palestyńskie:

ŚWIĘTO NMP KRÓLOWEJ PALESTYNY — w niedzielę po Wniebowzięciu, 1 klasy, w całej patriarchalnej diecezji jerozolimskiej. Oficjum jest z Wniebowzięcia, z odrębnymi lekcjami.¹ Święto to jest od 1932 r.^{1a}

ŚWIĘTO NMP WIECZERNIKOWEJ — *BMV de Coenaculo* — w sobotę po Wniebowstąpieniu, 3 klasy, w całej diecezji jerozolimskiej.²

Ze względu na to, że Góra Karmel jest w Palestynie, święto 16 lipca

⁵ Jw. pars autumn., s. 30—35; *Officia propria Sanctorum pro dioecibus Brigantina, Conimbricensi, Funchalensi, Lamenecensi et Leirenensi*. Tornaci 1930, pars autumn., s. 17—34.

¹ *Ordo divini officii recitandi pro Anno Domini 1957 in dioecesi Hierosolimitana, Jerusalem: s. 71: 18. VIII. Dom. BMV. Reginae Palaestinae, Patronae Dioec. Patr. dupl. 1 cl. Off. ut in festo Assumptionis, praeter lect.; Kalendarium Terrae Sanctae in commodum Fr. Min. S. P. N. Francisci Almae Custodiae Terrae Sanctae pro Anno Domini 1953. Hierosolimis (1952), s. 100: In dioecesi Hierosolimitana, 16. VIII Dom. Festum BMV. Reginae Palaestinae Patronae Dioeceseos Patriarchalis, d. 1 cl.*

^{1a} *Głos św. Franciszka*, Wyd. OO. Franciszkanów na Śląsku, Góra św. Anny, XXV (1932), s. 249: Pius XI zatwierdził wezwanie „Królowo Palestyny” i ustanowił święto Królowej Palestyny, na niedzielę w oktawie Wniebowzięcia.

² *Ordo dioec. Hierosol. 1957, s. 50.*

NMP z Góry Karmelu jest świętem 1 klasy.³ Dzieciństwo Maryi upłynęło w Jerozolimie, więc święto Jej dzieciństwa — Ofiarowanie NMP, 21 listopada jest świętem 2 klasy.⁴ Także świętem 2 klasy jest dzień 23 stycznia — Zaślubiny NMP ze św. Józefem.⁵

JAPOŃSKIE ŚWIĘTO MARYJNE

W Japonii jest 17 marca specjalne święto pod nazwą: NMP OD ZNALEZIENIA CHRZEŚCIJAN W 1865 ROKU. *BMV de Inventione Christianorum A. D. 1865*.¹

Historia tego święta jest następująca: Chrześcijaństwo zaszczipione w Japonii przez św. Franciszka Ksawerego zostało okrutnymi prześladowaniami prawie całkowicie zduszone. Sądono, że chrześcijan w Japonii nie ma, gdy misjonarze przybyli do Japonii w 1858 r., aby od nowa zacząć pracę. W 1861 r. w Jokohamie poświęcono pierwszą kaplicę katolicką. I do tej kaplicy 17 marca 1865 r. przybyli Japończycy, oznajmując, że są chrześcijanami, że przez 2 wieki będąc bez kapłanów katolickich, przekazali z pokolenia na pokolenia chrzest, wiarę i moralność chrześcijańską. W piersiach naszych bije serce takie same jak twoje — rzekli do misjonarza — u nas na wsi prawie wszyscy mają jedno serce. Takich ośrodków, w których mimo prześladowań przetrwali chrześcijanie w Japonii, było 20. W 1867 r., 14 czerwca uroczystie poświęcono w Japonii statuę NMP z napisem: „Najświętsza Panno, Opiekunko Japonii, módl się za nami. — Na pamiątkę dnia 17 marca 1865”.²

CHIŃSKIE ŚWIĘTO MARYJNE

ŚWIĘTO KRÓLOWEJ CHIN wypada 31 maja. Jest to święto ustanowione przez Piusa XII, w 1941 r. Pełną nazwę ma: NMP Wszechpośredniczki Łask, Królowej Chin, 1 klasy. (*BMV omnium gratiarum Mediatricis et Reginae Sinarum*).¹ Skrócona nazwa: *Reginae Sinarum*.²

Oficjum jest Wszechpośredniczki Łask, z krótkim dodatkiem do 6 lekcji, że NMP jest Patronką Chin. Pius XII w dwóch pismach swoich użył tego zwrotu *Sinarum Regina*, w Liście Apostolskim, z dn. 18. I. 1952 r. i w Encyklice *Ad Sinarum gentem*, z dn. 7. X. 1954.³

³ Jw., s. 62: 16. VII. In Comm. BMV. de Monte Carmelo, dupl. 1 cl.

⁴ Jw., s. 97: 21. XI. Praesentatio BMV, dupl. 2 cl.

⁵ Jw., s. 23: Desponsatio BMV. cum S. Joseph, dupl. 2 cl.

¹ Ordo Soc. Verbi Divini, 1936, str. 182; 1956, str. 56; 1961, st. 81.

² J. Hołubowicz: Dzieje Chrześcijaństwa w Japonii. Kraków 1887, s. 94—98, 119.

¹ Ordo Divini Off. Soc. Verbi Divini, pro an. 1964, s. 110.

² Ordo Divini Officii ad usum Societatis Parisiensis Missionum ad Exteros, pro anno 1963. Hongkong, Maison de Bethanie: 31. V. In Sinis. BMV Reginae Sinarum, 1 cl. (ab. an. 1941). W tej rubryce jest wydrukowany dodatek do lekcji 6.

³ AAS XLIV (1952), nr 3, s. 153—158; XLVII (1954), nr 1, s. 5—14.

ŚWIĘTA MARYJNE W STANACH ZJEDNOCZONYCH

W Stanach Zjednoczonych nie ma specjalnych świąt maryjnych. Ze świąt partykularnych w St. Zjednoczonych występują następujące święta maryjne:

NMP z Gwadelupe — 12 grudnia, w 8 diecezjach. NMP od Szybkiej Pomocy — 15 stycznia, 1 kl. w 5 diecezjach prowincji kościelnej New Orleans. (*BMV a Promptu Succursu, Patronae praecipuae Novae Aureliae et Provinciae Ecclesiasticae*).¹ NMP Nieustającej Pomocy — 27 czerwca, w diecezji Savannah-Atlanta, w Stanie Georgia.²

Wielodiecezjalne rubrycele, które zaznaczają święta poszczególnych diecezji i oracje w rocznice biskupów, jednak innych świąt maryjnych nie wymieniają.³ Natomiast do 1914 r. niektóre diecezje Stanów Zjednoczonych umieszczały w swoich kalendarzach liturgicznych obficie święta maryjne, nawet bardzo rzadkie. W prowincjach kościelnych św. Ludwika i Milwaukee było 20 partykularnych świąt maryjnych, między którymi były i takie święta: Niepokalanego Serca Maryi, Ucieczki Grzeszników, w ostatnią niedzielę po Epifanii; Matki Dobrego Pasterza, w 2 niedz. po Wielkiejnocy; Królowej Wszystkich Świętych i Matki Pięknej Miłości — 31 maja; Pokory NMP — 17 czerwca; Cudów NMP — 9 lipca; Wspomożycielki Konających — w ostatnią niedzielę lipca; Uzdrawienia Chorych — w 2 niedzielę sierpnia; Pocieszycielki Strapionych — 3 września; Czystości NMP — 27 paźdz.; Opieki NMP — w niedzielę po oktawie Wszystkich Św.⁴

MEKSYKAŃSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

1. Święto NMP Gwadelupskiej — Patronki Ameryki Łacińskiej

BMV de Guadalupe-Patronae primariae Nationis Mexicanae et totius Americae Latinae — 12 grudnia, 1 klasy (dawniej z oktawą obciętą).

Geneza święta. Od 13 wieku znany był obraz NMP w Hiszpanii, w Guadalupe. Gdy Hiszpanie przybyli do Meksyku, w 1531 r., od 9 do 12 grudnia, na górze Tepejaceńskiej ukazywała się NMP rodowitemu Meksykaninowi, nowo ochrzczoneму Janowi Dydakowi (Juan Diego). W czasie tych objawień w sposób przedziwny znalazł się obraz Matki

¹ Ordo Soc. Verbi Divini pro an. 1964, s. 46.

² Proprium Missarum quae in aliquibus Dioecesibus Statuum Foederatorum Americae celebrantur. Neo-Eboraci 1944.

³ Ordo Divini Officii recitandi in usum Archidioecesis Washingtonensis, provinciarum Baltimor, Neo-Eboraci, Boston, Philadelph., Novarc., Hartford, anno 1953. Novi-Eboraci; Ordo Divini Officii in usum Archidioecesis Detroitensis, dioecesium Marguettensis, Grandormensis, Lansingensis, Saginavensis, anno 1962. Novi-Eboraci.

⁴ Proprium (Missarum) Sanctorum provinciarum S. Ludovici et Milwaukiensis. Ratisbonae 1898, s. 39. Missae Sanctorum in provinciis S. Ludovici et Milwaukiensis iuxta indultum SRC celebrandae. Mechliniae 1898, s. 32.

Boskiej, podobny do obrazu MB w Gwadalupie hiszpańskiej. To miejsce objawień NMP w Meksyku nazwano Gwadalupą. Do tego miejsca szły pielgrzymki. Pobożni doznawali nadzwyczajnych łask. W 1695 zbudowano tu wspaniałą świątynię. A gdy w 1737 r. ustała zaraza w Meksyku, na synodzie plenarnym biskupi meksykańscy w 1756 r. obwołali NMP Gwadalupską Patronką Meksyku, co zatwierdził Benedykt XIV, i on miał ustanowić święto NMP Gwadalupskiej. W 1895 r., 12. XII. odbyła się Koronacja obrazu NMP Gwadalupskiej w Meksyku. Św. Pius X ogłosił NMP Gwadalupską Patronką całej Ameryki Łacińskiej.¹

Święto NMP Gwadalupskiej należy do świąt najstarszych związanych z obrazami MB łaskami słynącymi. I jest to święto partykularne o największym zasięgu, bo obejmuje 23 państwa i 300 diecezji. Jest we wszystkich państwach Ameryki Płd. i Środkowej, było też i w Stanach Zjednoczonych.² I pod wpływem Meksyku wprowadzono też podobne święto w Hiszpanii, związane z innym obrazem MB Gwadalupskiej hiszpańskiej, które ma tą samą nazwę, ale inną datę — 6 września i inne oficjum.³

Oficjum i Msza św. Oficjum na święto NMP Gwadalupskiej jest pełne dumy meksykańskiej, że mają takie maryjne sanktuarium, że jeszcze na wpół pogańskiemu ludowi meksykańskiemu objawiła się Maryja: *Populus qui ambulat in tenebris, vidit lucem magnam* (Ant. 5 w Mat.). Objawiła się tym Maryja, którzy jeszcze do Niej nie modlili się: *Inventa sum a non quaerentibus me, palam apparui iis, qui me non interrogabant.* (Ant. 2 w Mat.). Napływ pielgrzymów zaznaczony jest w antyfonie do Magnificat: *Leva in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi: filii tui de longe venient.* Bogate są lekcje historyczne w 2 nokturnie. W laudesach jest hymn św. Anzelma *Alma Parens, omni carens corruptelae macula...* Msza kompilowana: Intr.: *Salve*, Lekcja *Ego quasi vitis* (Eccli. 24, 23—31, jak w wig. Wniebowzięcia, Ew. z 2. VII. Własne: antyfona na offertorium: *Elegi et sanctificavi locum istum, ut sit ibi nomen meum, et permaneant oculi mei et cor meum cunctis diebus* (2 Paralip 7, 16) I własna antyfona komunijna: *Non fecit taliter omni nationi: et iudicia sua non manifestavit eis* (Ps 147, 20).⁴

2. Inne święta Maryjne w Meksyku

Oprócz świąt maryjnych z kalendarza powszechnego, oprócz święta NMP Gwadalupskiej, które jest najbardziej świętem meksykańskim,

¹ Officia propria sanctorum pro dioecesibus Mexicanis. Ratisbonae 1939, pars hiem. s. 3—10; R a d o, Ench. Lit. s. 1362.

² (Missalis) Proprium provinciarum S. Ludovici et Milwaukensis. Ratisbonae 1898, s. 4.

³ Officia propria dioecesis Placentinae. Ratisbonae 1921, pars autumn. 6. IX. BMV de Guadalupe.

⁴ Supplementum (Missarum) pro America Latina. Tournai 1938, s. 1.

które z Meksyku rozprzestrzeniło się na całą Amerykę Środkową i Południową, proprium meksykańskie posiada jeszcze 10 świąt maryjnych, z tych 5 jest we wszystkich diecezjach meksykańskich, a 5 w poszczególnych diecezjach.

W 33 diecezjach, to jest we wszystkich, były następujące święta: Oczekiwanie porodu przez NMP — 18 grudnia, 3 kl. (duplex majus), NMP Wspomożycielki Wiernych — 24 maja, 3 kl. (duplex majus), NMP¹ Wszechpośredniczki Łask — 31 maja, 3 kl. (duplex majus), NMP Anielskiej — 2 sierpnia, 2 kl. (raczej święto odrębne, od święta franciszkańskiego w tym dniu), NMP Lekarki (*BMV titulo de los Remedios*) — 1 września, 3 kl. (dxm). Całe oficjum tego święta jest z komunału świąt Matki Bożej.

W poszczególnych zaś diecezjach były następujące święta:

NMP UZDROWIENIA CHORYCH (*BMV sub titulo Salus Infirmorum*) — 16 grudnia, 2 klasy, w diecezji Morelieńskiej (*Morelia* inaczej nazywa się *Michoacen*). Oficjum jest wzięte z proprium kamilianów, tylko bez lekcji 6 historycznej.

NMP MATKI ŚWIĘTEJ NADZIEJI (*BMV titulo Mater sanctae Spei*) — 14 lutego, w diecezji Zamora (*Zamorensis in Mexico*), 2 klasy.

Oficjum jest z komunału świąt Matki Bożej, tylko w końcu 6 lekcji jest jedno długie zdanie o sanktuarium maryjnym w Jakonie (*colitur in pago Jacoensi*), w pobliżu Zamory, w Meksyku. Jest tam obraz MB, który od bardzo dawna nazywano *de Radice*, lecz Pius IX polecił nazywać obrazem św. Nadzieji. A Leon XIII pozwolił ten obraz ukoronować. Był to pierwszy obraz MB koronowany w Ameryce. Św. Pius X ustanowił święto tego sanktuarium maryjnego, wyznaczając dzień 14 lutego, aby w tym dniu pamiętano rocznicę koronacji tego obrazu.¹

NMP Z PUEBLITO — *BMV del Pueblito*, w sobotę przed niedzielą 2 po Wielkiejnocy, 2 klasy, w diecezji Queretaro (*Queretaro*). Oficjum jest z komunału świąt MB, brakuje jakiejś wzmianki o tym święcie, są 3 własne antyfony do kantyków.²

ŚWIĘTO NMP MATKI ŚWIATŁOŚCI — *BMV Matris Luminis, tituli Ecclesiae Cath. et Patronae princ. Dioecesis Leonensis* (Leon, diecezja w Meksyku, a jest jeszcze diec. Leon w Nikaragua), 1 kl., w piątek po niedzieli Wniebowstąpienia.

¹ Officia propria pro dioecesibus Mexicanis. Ratisbonae 1939: Pars hiem. s. 10—18, 16. XII. *EMV Salus Infirmorum*; s. 18—28, 18. XII. *Expectatio Partus*; s. 45—48, 14. II, *Mater S. Spei*; Pars verna: s. 41—46, 24. V *Auxilium Christianorum*; s. 48—57, 31. V *Omnium grat. Mediatricis*. Pars aest. s. 97—101, 2. VIII. *BMV. Angelorum*; s. 130, 1. IX. *BMV. de los Remedios*.

Oficjum z komunału świąt MB, w końcu lekcji 6 jest wzmianka o tym sanktuarium. Obraz NMP Matki Światłości, z Dzieciątkiem Jezus, został w 1702 r. przywieziony z Sycylii i umieszczony w kościele w Leonie. Ten kościół w 1862 został katedrą. Pius IX ogłosił NMP Matkę Światłości Patronką całej diecezji Leon. Koronacja tego obrazu odbyła się w 1901 r. w obecności 16 biskupów meksykańskich. Obraz ten jest znany w całym Meksyku, pod wezwaniem NMP Matki Światłości są kościoły i ołtarze i bractwa.³

ŚWIĘTO NMP UCIECZKI GRZESZNIKÓW — (*BMV titulo Refugium Peccatorum, Titularis Ecclesiae Cathedralis et Patronae princ. dioecesis*). 4 lipca w całej diecezji Tamaulipańskiej, 1 klasy. (*In dioecesi Tamaulipas. Tamaulipas albo Ciudad Victoria, nazwa w Anuario Pont. Civitatis Victoriae o Tamaulipan., z rezydencją biskupią w Tampico, diecezja mała, licząca 28 parafii*).

Oficjum całe z komunału MB, bez najmniejszego dodatku.⁴ Inne jest święto NMP Uciezki Grzeszników w diecezji paryskiej, związane z Arcybractwem Niepokalanego Serca Maryi dla nawracania grzeszników.⁵

ARGENTYŃSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

ŚWIĘTO NMP Z DOLINY KATAMARKI. To święto w propriach argentyńskich występuje pod dwoma określeniami i pod dwoma terminami. W proprium archd. Buenos Aires (*Bonaerensis*) występuje w sobotę przed 2 niedzielą po Wielkiejnocy pod nazwą *Coronationis BMV de Valle Catamarcensi*. W tę sobotę jest to święto w diec. *Catamarca*.¹ W innych propriach argentyńskich to święto nazywa się *BMV de Valle* i jest pod datą — 20 kwietnia. Oficjum na święto jest własne. Posiada to oficjum 2 hymny własne: *O, Virgo, salve, candida* i *Te Redemptoris Dominique nostri*, posiada oryginalne capitula oraz historyczną lekcję 6, poszerzoną w 1918 r. Według tej lekcji brewiarzowej, historia sanktuarium Katamarki jest następująca:

W dolinie Catamarca, leżącej podległ góry Ambato, w XVII w. Hiszpan Emmanuel Salazar znalazł obraz Niepokalanej. Wpierw ten obraz znajdował się u niego w domu, potem umieszczono go w kościele. Indianie pogańscy mieli wielki respekt przed tym obrazem. A koloniści hiszpańscy obwołali w trudnościach swoich NMP z tego obrazu jako Patronkę tej okolicy, około roku 1688. W 1891, w niedzielę 2 po Wielkiejnocy, 12. IV.

² Officia propria sanctorum quae in dioecesi de Queretaro ex Apostolica concessione recitantur. Ratisbonae 1922: s. 37—42.

³ Off. pr. Mexicana, pars ver. s. 19—22.

⁴ Jw. pars aest. s. 61.

⁵ Off. pr. archd. Parisiensis, pars hiem., 16. I. s. 27—40.

¹ Ordo Div. Officij in usum Societatis Verbi Divini, pro an. 1964: s. 89: Diec. Catamarc. Sabb. ante Dom. 2 post Pascha — BMV del Valle, Patr. princ. Dioec. 1 cl.

został ten obraz uroczyście ukoronowany, a Leon XIII na pamiątkę tej koronacji wyznaczył święto NMP z Doliny Katamarka na 2 niedzielę po Wielkiejnocy. Św. Pius X ogłosił NMP z Doliny Katamarskiej Patronką diec. Tucuman, do której należała wtedy Catamarca. Potem diec. Tucuman podzielona została na 3 diecezje: Tucuman, Catamarca i Santiago del Estero i tak patronat *BMV de Valle* rozciągnął się na trzy diecezje. W 1914 r. przeniesiono święto *BMV de Valle*, w jednych diecezjach z niedzieli 2 po Wielkiejnocy na poprzedzającą sobotę, w innych zaś na dzień 20 kwietnia.²

W 1954 r., w Roku Maryjnym odbył się w Catamarca argentyński narodowy Kongres Maryjny. Na ten Kongres Pius XII wysłał jako swego Legata kard. Caggiano, arcyb. Santa Fe (*S. Fidei in Argentina*) i w liście do tego Legata Pius XII opisał historię sanktuarium w *Catamarca*.³

Drugim świętem maryjnym w Argentynie jest święto: *BMV de Luxan* — w sobotę przed 4 niedzielą po Wielkiejnocy, w archid. Buenos Aires 1 cl., dawniej z oktawą; w diecezji Cordoba i S. Juan 2 kl.

W 6 lekcji brewiarzowej na to święto czytamy krótką historię tego sanktuarium w *Luxan (Lujan)*: W miejscowości Luxan, w archid. Buenos Aires, doznaje czci obraz BM od XVII wieku. Można powiedzieć, że wszystkie łaski na Argentynę spłynęły przez ten obraz NMP. Ten obraz przyciąga pielgrzymów z całej Argentyny. Leon XIII ustanowił święto NMP z Luxan na niedzielę 4 po Wielkiejnocy, które w 1914 r. zostało umieszczone w sobotę przed tą niedzielą. Obraz ten jest koronowany.¹

Święto NMP z Luxan rozpowszechniło się i w innych krajach Ameryki Południowej, jest np. w Urugwaju.² Od 1964 r. to święto jest 8 maja i nazywa się *Anniversarium Coronationis BMV de Luxan*.

Jest jeszcze w Argentynie, w diecezji Corrientes święto *BMV de Itati*, Patronki tej diecezji, 1 kl. — 9 lipca.³

PERUWIAŃSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

W Peru, w archidiecezji Lima, oprócz świąt maryjnych całego Kościoła, są 3 święta maryjne partykularne: NMP z Gwadalupy (2. XII),

² *Proprium Sanctorum Archidioecesis Smae Trinitatis Bonaerensis, Mechliniae 1921, pars verna, s. 10—33: Sabb. ante Dom. 2 post Pascha, Coronationis BMV de Valle, dx 1 cl. Officia propria dioecesis Cordubensis in America. Ratisbonae 1921 pars verna, s. 3—13: 20. IV. BMV del Valle, dxm. Proprium Sanctorum dioecesis S. Joannis de Cuyo. Ratisbonae 1914, pars verna, s. 1—8: 20. IV. BMV del Valle, dxm.*

³ *AAS XLVI (1954), s. 322—323.*

¹ *Off. pr. Bonaeren., pars verna, s. 34—70. Off. pr. d. Cordubensis, pars verna, s. 17—25. Off. pr. d. S. J. de Cuyo, pars verna, s. 13—20.*

² *Officia propria provinciae Ecclesiasticae Montisvidei. Ratisbonae 1915, pars verna, s. 11—21.*

³ *Ordo... Societat. Verbi Divini, 1964, s. 126.*

Nieustającej Pomocy (27. VI), oraz NMP Królowej Pokoju — 28 lipca, 2 klasy. Całe oficjum na to święto jest z komunálu świąt MB, są tylko własne antyfony do kantyków.¹

ŚWIĘTA MARYJNE W SAN DOMINGO

Patronką republiki Dominikańskiej była NMP od wykupu niewolników i patronalnym świętem był dzień 24 września.¹ Obecnie pojawiło się nowe święto maryjne w San Domingo, mianowicie *BMV Altigracia* — 21 stycznia. Oba te święta na podstawie konkordatu, zawartego pomiędzy St. Apostolską a Republiką Dominikańską, są świętami de praecepto.²

ŚWIĘTO NIEPOKALANEJ PATRONKI BRAZYLII

BMV Immaculatae titulo de Aparecida, Patronae principalis Brasiliae — 11 maja, 1 kl., dawniej z oktawą, w całej Brazylii, w przeszło 100 diecezjach. (Po 1964 r. to święto jest 12 października).

Historia kultu MB w mieście Aparecida, według 6 lekcji brewiarzowej, jest następująca: W 1745 r. w porcie Itaguassu znaleziono obraz NMP i umieszczono go w Aparecydzie (w archid. św. Pawła — Sao Paulo). Obraz zasłynął łaskami, przyciągnął pielgrzymów. Z ofiar pobożnych powstał wspaniały kościół. Leon XIII ustanowił specjalne święto związane z tym sanktuarium i zwyczajem ówczesnym wyznaczył to święto na niedzielę I-ą maja. W 50 lecie ogłoszenia Dogmatu Niepokalanego Poczęcia, 8 grudnia 1904 r. odbyła się Koronacja tego obrazu, wobec Nuncjusza i episkopatu brazylijskiego. Św. Pius X aprobował nowe oficjum na to święto, które na skutek reformy w 1914 r. zostało z niedzieli przeniesione na 11 maja. W 1929 r., w 25 lecie Koronacji obrazu, w Aparecydzie zebrał się episkopat brazylijski i złożył petycję do Stolicy Apost., aby NMP. słynącą łaskami w Aparecydzie ogłosić Patronką całej Brazylii, obok św. Piotra z Alkantary. Gdy Pius XI przychylił się do prośby brazylijczyków, w Brazylii zapanowała radość i pobożność. Obraz bardzo uroczyście przeniesiono do ówczesnej stolicy Brazylii, do Rio de Janeiro (San Sebastiano di Rio Janeiro — *S. Sebastiani Fluminis Januarii*), gdzie w wielkiej procesji obniesiono ulicami i zaułkami miasta, a potem kardynał stolicy, wobec Prezydenta, wobec władz państwowych i wojskowych, wśród śpiewów, przy westchnieniach i płaczu ludu, odczytał Akt

s. 12—14, *BMV Reginae Pacis*, 2 cl.

¹ *Officia propria Archidioecesis Limanae, Ratisbonae* 1915, pars hiem. s. 4—14 *BMV de Guadalupe*, 1 cl. pars aest. s. 1—8, *BMV de Perpetuo Succursu*, dxm.,

¹ Rado, *Ench. Lit.* s. 1361.

² AAS, XLVI (1954), s. 444.

poświęcenia Brazylii Matce Bożej. Po tych wielkich uroczystościach w stolicy obraz odwieziono do miasta Aparecida.

Oficjum na święto Patronki Brazylii zasadniczo jest z 8. XII, niektóre responsoria są wzięte z 11 lutego, własne są lekcje historyczne w 2 nokturnie a także hymn *O serena Brasilis*.¹ Obok tego wielkiego święta brazylijskiego, jest jeszcze w diecezji Ducha św. (Spirito Santo) święto Radości NMP łaskami słynącej w Penha (*Gaudiorum BMV vulgo N. S. da Penha*), patronki diecezji 1 kl., dawniej z oktawą, w poniedziałek po Białej niedzieli.²

EKWADORSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

Ekwador, pierwszy ze wszystkich narodów, poświęcił się Sercu Jezusa, w 1873 r., potem poświęcił się Najczystszemu Sercu Maryi. Oba te głębokie przeżycia narodu ekwadorskiego zostały upamiętnione w ich kalendarzu. Na pamiątkę poświęcenia Sercu Jezusa mieli drugie święto tego Serca,¹ a na pamiątkę poświęcenia narodu Sercu Maryi mieli oktawę święta Najczystszego Serca.² Dwa święta maryjne powszechne: 16. VII i 24. IX miały 2 klasę.³ Wszystkie diecezje miały oficjum Wszechpośredniczki Łask.⁴ Oprócz tych świąt w Ekwadorze są dwa święta specjalne, związane z ekwadorskimi sanktuariami maryjnymi.

ŚWIĘTO NMP OPIEKUNKI Z SANKTUARIUM CISNE — 13 września, w całej diecezji lojańskiej (od miasta Loja) — 1 kl., dawniej z oktawą. — *BMV de Cygno seu De Patrocinio*.

Całe oficjum na to święto jest z komunálu świąt Matki Bożej, tylko lekcja 6 jest historyczna, o sanktuarium maryjnym w diecezji lojańskiej, w Cisne. Według tej lekcji w 1594 r. była wielka posucha. Mieszkańcy Cisny uczynili ślub, że jeżeli posucha ustanie, to zbudują kościół pod wezwaniem NMP. Po ustaniu posuchy, mieszkańcy Cisny w mieście Loja

¹ (Breviarii folium separatum); Die 11 Maji, BMV Immaculatae de Aparecida, Patronae principalis Brasiliae. Ratisbonae 1931, stron 16. (Breviarii folium separatum); Variationes in Officio BMV de Aparecida. Ratisbonae 1934, stron 2. (Druga redakcja lekcji 2 nokturnu).

² Proprium Missarum provinciarum ecclesiasticarum S. Sebastiani, Marianae, S. Pauli, Cuyaben et Portalegren. Ratisbonae 1923, s. 13.

³ Officia propria Archidioecesis Quitensis et dioecesium suffraganeorum provinciae ecclesiasticae Aequatorianae a SRC recognita et adprobata juxta decreta 9 et 25 Junii 1920, nec non 7 Januarii 1921. Toronibus 1922, pars aest. s. 27—54: Fer. VI post Dom. III post Pent.: Commemoratio Consecrationis Reipublicae Aequatorianae Ssmo Cordi Jesu, duplex 2 cl., z dekretem SRC z dn. 25. VI. 1920 aprobującym to święto (s. 2).

⁴ Jw. s. 5—26: Sabb. post oct. Corporis Christi, Purissimi Cordis BMV Patronae Reipublicae Aequatorianae, duplex 1 cl. cum octava.

⁵ Jw. s. 89—96: 16. VII, Comm. BMV de Monte Carmelo, duplex 2 cl. Całe oficjum własne, z proprium karmelitów bosych. Pars autumn., s. 41—51: 24. IX. BMV de Mercedes, duplex 2 cl. Całe oficjum własne.

⁶ Jw. pars verna, s. 101—114.

zdobyli kopię obrazu MB Gwadalupskiej i bardzo uroczyście przenieśli do swojej miejscowości. Obraz zasłynął łaskami, a pielgrzymki zaczęły napływać z całej diecezji lojańskiej i z sąsiedniej Cuenca (*Conchen.* — po łac.) i z Peru, z diecezji Trujillo (po łac. *Peruviana de Truxillo*). Co rok odbywa się wielka procesja z tym obrazem z Cisne do miasta Loja.⁵

ŚWIĘTO KWITEŃSKIE OFIAROWANIA NMP.

W archidiecezji Quito, do miejscowości del Quinche na 21 listopada, na uroczystość Ofiarowania NMP z całego Ekwadoru przybywają pielgrzymki, aby modlić się przed obrazem Maryi, który tam słynie łaskami od XVI wieku. Benedykt XV w 1925 r. podniósł w archid. Quito święto Ofiarowania NMP do 2 kl., pozwolił nazywać to święto *del Quinche*, a Kongregacja Obrzędów w 1932 r. dla archd. Quito poczyniła pewne zmiany w oficjum Ofiarowania NMP. Dano hymn własny *Quam pulchre graditur Filia Principis*, zmieniono lekcje 1 i 3 nokturnu, w 2 nokt. do lekcji 6 dodano zdanie o sanktuarium maryjnym del Quinche.⁶

KOLUMBIJSKIE ŚWIĘTA MARYJNE

W Kolumbii są cztery święta maryjne partykularne. Dwa święta w całej Kolumbii i dwa święta w poszczególnych diecezjach. Ogólnie kolumbijskie święta maryjne to:

ŚWIĘTO NMP PATRONKI KOLUMBII — 9 lipca — *BMV de Chiquinquirá*, 1 klasy w całej Kolumbii.¹

W lekcji 5 i 6 w jutrzni jest podana historia tego święta, następująca: We wsi Chiquinquirá, w archd. Bogota, w drewnianej kaplicy zniszczonej, obraz NMP w dzień Bożego Narodzenia w 1586 r. zajaśniał różnokolorowymi promieniami. Od tego czasu ludzie przy tym obrazie doznawali szczególniejszej pomocy. Z rozwojem pielgrzymek zbudowano wspaniałe sanktuarium, do którego pielgrzymują zewsząd. Pius VIII w 1829 ustanowił specjalne święto związane z tym sanktuarium. Obraz ten ma nazwę Różańcowej, ale w oficjum raczej spotykamy modlitwy wzięte z oficjum Narodzenia NMP, np. antyfony do psalmów w laudesach są identyczne, tylko wyraz *Nativitas* zmieniono wyrazem *Solemnitas*.²

NMP POMOCNEJ — 16 czerwca, *BMV de Succursu*, duplex majus (3 kl.) w całej Kolumbii, natomiast w diecezji Socorro (*Succurrensis et*

⁵ Jw. pars autumn., s. 99—103: *Missae propriae provinciae Ecclesiasticae Aequatorianae*, Ratisbonae 1923, s. 19.

⁶ Fol. separatum ad prop. Aequator.: (21. XI. Pro archid. Quitensi, In Praesentatione BMV specialiter in sanctuario „Del Quinche” venerata, duplex 2 cl. (Ex concessione SRC d. 3. VII. 1925). Turonibus 1932, s. 8.

¹ Ordo div. Off. Societatis Verbi Divini pro anno 1964, s. 126.

² Officia propria Ditionis Columbianae juxta Kalendarium a SRC revisum et approbatum 6. Febr. 1914. Ratisbonae 1915, pars aest., s. 44—51.

S. Aegidii) jako tytularne święto katedry i diecezji, 1 kl., dawniej z oktawą. W 2 nokt. jest *sermo*, bez żadnego zdania o tym święcie. Oficjum z komunału, inne niż na święto NMP Nieustającej Pomocy.³

Kolumbijskie święta o zasięgu diecezjalnym są następujące:

NMP MATKI ŁASK Z GÓRY TORCORAMA — 18 sierpnia — *BMV Matris Gratiarum de Torcorama*, patronki drugorzędnej diecezji św. Marty. Oficjum jest z komunału, tylko na końcu lekcji 6 jest krótka wzmianka o kulcie Maryi na Górze Torcorama, w mieście Ocania i o ustanowieniu tego święta przez św. Piusa X. W 1914 r. to święto było tylko 3 kl. (duplex majus), dziś napewno jest świętem 2 kl., a może i 1 kl.⁴

NMP SKALNEJ — 16 września — *BMV de Rupe*, w diecezji Pasto, 2 kl. Całe oficjum jest z komunału świąt Matki Bożej, bez wzmianki, z jakim sanktuarium maryjnym jest to święto związane.⁵

ŚWIĘTO NMP SUYAPSKIEJ, PATRONKI HONDURASU

BMV de Suyape, Patronae Reipublicae, — 3 lutego — 1 klasy w całym Hondurasie.

Geneza święta. To święto jest nowe, wprowadzone w Hondurasie dopiero w 1925 roku, związane jest z małym obrazem w sanktuarium maryjnym Suyape, znajdującym się w pobliżu miasta Tegucigalpa, do którego prawie codzień przybywają pielgrzymi. Pius XII dekretem z dn. 25. IV. 1953 r. ogłosił *BMV de Suyape* Patronką całego Hondurasu.¹

Oficjum pozornie własne i ciekawe. Responsoria do 1 nokturnu maryjne ze wzmianką o Bożym Narodzeniu, widocznie ten obraz przedstawia Maryję adorującą Dzieciątka. W 2 nokt. są rymowane i identyczne z responsoriami starego oficjum Patronki Bawarii, w 3 zaś nokturnie z komunału świąt maryjnych. Hymn laudesów, z powtarzającym się wyrazem *Succurre*, jest zapożyczony z oficjum Nieustającej Pomocy, ale występuje w nieco zmienionej formie. A bez zmiany jak w oficjum Nieustającej Pomocy jest antyfona do Magnificat.²

³ *Jw. pars aest.*, s. 33—44.

⁴ *Jw. pars aest.*, s. 80—84.

⁵ *Jw. pars autumn.*, s. 19.

¹ *AAS XLV* (1953), nr 16, s. 782—3.

² *Officia propria Archidioecesis Tegucigalpensis. Ratisbonae 1928, pars hiem.*, 3. II, s. 33—42.

ŚWIĘTO NMP PANI POKOJU, W DIECEZJI S. MIGUEL W SALWADORZE

Dominae nostrae a Pace, Patronae principalis civitatis et dioecesis S. Michaelis, in Republica Sancti Salvatoris — 21 września, 1 klasy (dawniej z oktawą).

Geneza święta. To święto jest związane z obrazem, NMP, który znajduje się w mieście S. Miguel, w kościele św. Michała. Obraz ten został wyrzucony z morza i po przeniesieniu jego do kościoła wszelkie zamieszki w tym mieście ustały i dlatego ten obraz zaczęto nazywać obrazem NMP Pani Pokoju. Mieszkańcy tego miasta szukali pomocy przed tym obrazem w czasie napadów piratów, w czasie trzęsienia ziemi lub wybuchu wulkanów. Straszliwy wybuch wulkanu wydarzył się 21 września 1787 r. Przerażeni ludzie wpadli do kościoła i przed obrazem Pani Pokoju, wobec kleru i urzędników uczynili ślub, że jeżeli wulkan natychmiast ucichnie, odtąd będą świętować dzień 21 września. Wulkan ucichł, a miasto co rok świętowało dzień 21 września.

W 1913 r. powstała diecezja św. Michała (San Michele, San Miguel). Pierwszy biskup tej nowej diecezji, Jan Antoni Duenas, zaniósł prośbę do Stolicy Apostolskiej, aby Patronką tej diecezji ogłosić NMP Panią Pokoju. Benedykt XV przychylił się do tej prośby. W 1935 r. Kongregacja Obrzędów aprobowala własne oficjum na święto Pani Pokoju w Salwadorze.¹

Oficjum. To oficjum NMP Pani Pokoju odmawiane w Salwadorze jest bardzo dopasowane do tytułu. W każdej prawie modlitwie występuje słowo „pokój”. Specjalnie dostosowany jest hymn laudesów do tego święta, w którym jest dobrze oddana treść tego święta.

¹ Historia tego święta zaczerpnięta jest z lekcji 2 nokturnu oficjum osobno wydrukowanego: 21 Septembris Dominae Nostrae a Pace. Taurini 1935, s. 24. Officia propria sanctorum archidioecesis Sancti Salvatoris in America. Taurini 1915. W tym proprium wymienionego święta nie ma, choć to proprium obejmuje i diecezję św. Michała.